

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA

RODINY HOMOSEXUÁLNÍCH PARTNERŮ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Autor: Bc. Monika Emrová

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Šuleřová

Datum odevzdání práce: 25.5.2009

Abstrakt

Tématem diplomové práce jsou rodiny homosexuálních partnerů. K výběru tohoto tématu jsem byla vedena svým zájmem o tuto oblast. V bakalářském studiu jsem psala téma životní styl jedinců s homosexuální orientací, které mě velmi zaujalo, proto jsem se rozhodla, že se tomuto tématu budu věnovat také v diplomové práci. V posledních letech se homosexualita stává velmi diskutovaným tématem. Řada sociologických studií svědčí o proměně veřejného mínění vůči mužům a ženám s homosexuální orientací. Otázkou zůstává, zda ke změně dochází i na úrovni chování jednotlivců v konkrétních situacích.

Cílem práce je provést komparaci názorů skupiny osob s heterosexuální a homosexuální orientací na možné formy partnerského soužití a rodičovství osob s homosexuální orientací.

Na začátku výzkumu byla stanovena následující hypotéza: Existují významné rozdíly v názorech skupiny osob s heterosexuální a homosexuální orientací na možné formy partnerského soužití a rodičovství osob s homosexuální orientací v závislosti na sexuální orientaci.

Výzkumný soubor tvořily dvě skupiny respondentů. Osoby s homosexuální orientací tvořily první skupinu, druhou skupinu pak tvořily osoby s heterosexuální orientací. První skupina byla složena z žen a mužů s homosexuální orientací, kteří nějakým způsobem udržují kontakt s Jihočeskou Lambdou. Druhá skupina byla složena z mužů a žen s heterosexuální orientací. Respondent z této skupiny musel odpovídat respondentovi s homosexuální orientací ve třech zadaných kritériích (pohlaví, věková kategorie a vzdělání).

K dosažení výzkumných cílů byla zvolena metoda dotazování. Jako technika této metody byla využita technika dotazníku.

Hypotéza byla potvrzena. Ukázalo se, že osoby s heterosexuální a homosexuální orientací mají rozdílné názory na možné formy partnerského soužití a rodičovství osob s homosexuální orientací.

Výsledky diplomové práce by mohly být použity pro další studie a výzkumy na podobné téma, mohly by být použity i ve výuce. Tato práce také může sloužit jako zpětná vazba pro Jihočeskou Lambdu, pro kterou by mohly být výsledky tohoto výzkumu velmi zajímavé.

Abstract

The present diploma thesis explores the issue of families made up by homosexual partners. The reasons for choosing such subject were based on my focus on this area. My bachelor's thesis already dealt with the lifestyle of homosexual individuals; this caught my interest and consequently I chose to pay attention to the subject matter even in my diploma thesis. In recent years, homosexuality has become a widely discussed topic. A number of sociological surveys show that the public opinion has gone through a change in the attitude towards homosexual men and women. Yet, the question remains whether the change is actually visible in people's behavior in real-life situations.

The goal of the thesis was to compare opinions on possible forms of coexistence in partnership and parenthood of homosexual people collected from two groups, a group of heterosexuals and a group of homosexuals. The following hypothesis was postulated at the beginning of the survey: There are significant discrepancies between opinions on possible forms of coexistence in partnership and parenthood according to sexual orientation retrieved from groups of heterosexuals and homosexuals.

The surveyed contingent comprised of two respondent groups. The homosexuals were included in the first one, the heterosexuals were entered into the second one. The first group included those female and male homosexuals who in one way or another keep in touch with the South-Bohemian Lambda. The second group comprised of female and male heterosexuals. A respondent from the latter group had to match a respondent from the former one in three given criteria (sex, age, and education).

The survey objectives were achieved by way of asking questions. Doing so questionnaires were employed as the essential tool.

The hypothesis was confirmed. The outcome showed that heterosexuals and homosexuals have different opinions on possible forms of coexistence in partnership and parenthood of homosexual people.

The results accomplished and published in this thesis are available for further studies and researches in this area and they can be used in teaching. The present thesis may also give feedback to the South-Bohemian Lambda which might find the survey's findings very interesting.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Rodiny homosexuálních partnerů vypracovala samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v příložené bibliografii. Souhlasím s použitím práce k vědeckým účelům.

Dále prohlašuji, že v souladu s § 47 b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích .....

podpis studenta

Poděkování

Mé poděkování patří především Mgr. Kateřině Šuleřové za čas a praktické připomínky, které věnovala mé práci. Dále bych ráda poděkovala Jihočeské Lambdě za ochotu a spolupráci. Děkuji také své rodině a svým blízkým za psychickou a materiální podporu.

OSNOVA

Úvod

1. Současný stav	11
1.1 Fenomén homosexualita.....	11
1.1.1 Pojem homosexualita.....	11
1.1.2 Definice homosexuality.....	11
1.1.3 Odhady procent lidí s homosexuální orientací v populaci.....	12
1.1.4 Normy a postoje k homosexualitě.....	13
1.1.5 Veřejné mínění v České republice.....	14
1.2 Příčiny vzniku homosexuality.....	15
1.2.1 Genetické dispozice.....	15
1.2.2 Vliv vývoje jedince v prenatálním období.....	17
1.2.3 Vlivy prostředí a výchovy.....	18
1.2.4 Teorie svedení.....	19
1.2.5 Shrnutí teorií vzniku homosexuality.....	19
1.3 Homosexualita, homosexuální chování a sexuální identifikace.....	20
1.3.1 Homosexualita a homosexuální chování.....	20
1.3.2 Sexuální identifikace.....	20
1.4 Coming out.....	22
1.4.1 Proces coming outu.....	23
1.5 Stručná historie veřejného života lesbické a gay komunity v českých zemích.....	24
1.6 Modely homosexuálního života.....	28
1.6.1 Varianta celibátu.....	28
1.6.2 Varianta manželství.....	29
1.6.3 Varianta homosexuálního partnerství.....	30
1.7 Zákon o registrovaném partnerství.....	31
1.7.1 Právní úprava soužití osob stejného pohlaví v některých zemích.....	34
1.7.2 Zákon o registrovaném partnerství a rodinné právo.....	36

1.8 Rodina, její definice a funkce.....	38
1.8.1 Rodiny homosexuálních partnerů.....	40
1.8.2 Homosexuální dvojice a eventualita svěřování dětí do výchovy.....	41
1.8.3 Homosexuální rodičovství.....	42
2. Cíl práce a hypotézy.....	44
2.1 Cíl práce.....	44
2.2 Hypotéza.....	44
3. Metodika.....	45
3.1 Metody sběru dat.....	45
3.2 Zpracování dat.....	45
3.2.1 Použité statistické metody.....	46
3.3 Charakteristika výzkumného souboru.....	46
3.4 Vlastní realizace výzkumu.....	47
4. Výsledky.....	48
5. Diskuse.....	66
6. Závěr.....	73
7. Seznam použitých zdrojů.....	75
8. Klíčová slova.....	81
9. Přílohy.....	82

Úvod

„ Je to ale smutná epocha, když je snadnější rozbít atom, než zničit lidské předsudky.“

Albert Einstein

Tématem diplomové práce jsou rodiny homosexuálních partnerů. K výběru tohoto tématu jsem byla vedena svým zájmem o tuto oblast. V bakalářském studiu jsem psala téma životní styl jedinců s homosexuální orientací, které mě velmi zaujalo, proto jsem se rozhodla, že se tomuto tématu budu věnovat také v diplomové práci.

V posledních letech se homosexualita stává velmi diskutovaným tématem. Řada sociologických svědčí o proměně veřejného mínění vůči mužům a ženám s homosexuální orientací. Otázkou zůstává, zda ke změně dochází i na úrovni chování jednotlivců v konkrétních situacích.

Postoje české veřejnosti k lidem s homosexuální orientací vcelku pravidelně mapují české instituce, které se zabývají výzkumem veřejného mínění. Postoje se různí ke specifickým otázkám týkajících se tohoto tématu, zatímco v některých otázkách jsou názory české veřejnosti poměrně liberální, k jiným otázkám se česká společnost staví odmítavě.

Většina zemí, která umožňuje partnerům stejného pohlaví jejich vztah nějakým způsobem právně upravit, zvolila registrované partnerství. V České republice a v řadě dalších zemí bylo uzákoněno registrované partnerství, respektive jiné formy právní úpravy společenského soužití partnerů stejného pohlaví. V České republice byl významným mezníkem rok 2006, kdy došlo ke schválení tohoto zákona.

V posledních desetiletích jsou ve světě realizovány desítky výzkumů, které se zabývají zkoumáním dětí, které jsou vychovávány rodiči stejného pohlaví. Také v České republice se do popředí dostává fenomén homosexuálního rodičovství, organizují se konference a toto téma dostává prostor i v médiích.

Společnou adopci dětí stejnopohlavními páry umožňují např. Belgie, Španělsko, Nizozemí, Švédsko, Velká Británie a některé státy USA.

Lidé s homosexuální orientací a jejich potřeby nebo požadavky, které se týkají

např. rodičovství, jsou konfrontováni se sociální realitou, na jejíž tvorbě se podílí především heterosexuální většina. Postoje české veřejnosti jsou klíčové pro postavení mužů a žen s homosexuální orientací.

Další vývoj ukáže, zda tyto změny povedou k posunu hodnocení homosexuální minority majoritní společností, jinak řečeno hodnocení vlastní komunity v rámci uvedené minority.

1. SOUČASNÝ STAV

1.1 Fenomén homosexualita

1.1.1 Pojem homosexualita

Výraz homosexualita užil poprvé Benkert roku 1869 pro lásku muže či ženy k osobě stejného pohlaví, čímž mýnil nejen citový vztah, ale i schopnost sexuálně reagovat na objekt stejného pohlaví, být jím vzrušen, s tendencí uskutečnit s ním pohlavní styk.

Pojem homosexualita byl užíván různými staršími i novějšími odborníky, z nichž někteří pojímali problematiku částečně nebo také jednostranně a ne vždy důsledně oddělovali homosexualitu v Benkertově smyslu od pouhého homosexuálního chování, jež může, ale nemusí být vždy projevem homosexuální zaměření (9).

1.1.2 Definice homosexuality

Homosexualitou rozumíme sexuální orientaci na osoby stejného pohlaví. Je to celoživotní, neměnný a nositelem nezapříčiněný a nezvolený, tedy také nezaviněný stav, jenž je charakterizován tím, že nositel tohoto stavu je pohlavně přitahován a vzrušován osobami stejného pohlaví (9).

Homosexuální orientace také není změnitelná, většina pokusů v této oblasti selhává. Jedná se o hlubokou vnitřní orientaci, která je odolná vůči změnám (44).

Homosexualita je trvalá pohlavní orientace na příslušníky stejného pohlaví s podobnými citovými a partnerskými vztahy jako u heterosexuality a zejména s nalezením uspokojení. V minulosti byla homosexualita považována za perverzi (zvrácenost), dnes se z lékařského hlediska chápe jako odchylka od běžné sexuality, skutečnou homosexualitu nelze vyléčit (50).

Mnozí homosexuálové odmítají původně medicínské označení homosexuál a hledají označení civilní.

Tím je pro homosexuální ženy i dnes užíváno staré označení lesbička, pro homosexuální muže označení gay. Označení gay se do značné míry stalo mezinárodním,

protože se u nás nepodařilo nalézt vhodné české nemedicínské označení, je užíváno běžně v češtině, a někdy dokonce i pro homosexuální osoby obou pohlaví (8).

Homosexuální menšina nyní usiluje o změnu vlastního vymezení a s tím související změnu v postojích většinové veřejnosti. Před označením homosexuál dává přednost z angličtiny převzatému pojmu gay. Brání se tak představě, že homosexualita spočívá pouze v sexuální orientaci, že znamená jen to, že člověk je sexuálně přitahován osobou stejného pohlaví. Homosexuál se cítí být gayem nebo lesbičkou, i když sexuální styk nemá a nepřitahuje ho vůbec nikdo (48).

Egodystonní homosexualita znamená homosexuální orientaci, s níž její nositel není zcela vyrovnán nebo ji vnitřně odmítá. Někteří lidé jsou schopni své sexuální touhy potlačit, ale pro většinu je to nesmírně obtížné, zpravidla neúspěšné a je to spojeno s pocitem viny, popíráním sebe sama, odříkáním, úzkostmi a někdy i chorobami.

Egosyntonní homosexualita je homosexuální orientace, s níž je její nositel vyrovnán a ztotožňuje se s ní (36).

1.1.3 Odhady procent lidí s homosexuální orientací v populaci

Historicky vzato, za první pokusy o zjištění zastoupení homosexuálů v populaci lze považovat výzkumy německého sexuologa Magnuse Hirschfelda. Tento autor zjistil šetřením v roce 1903-1904 u 1696 studentů 1,5 % těch, již byli přitahováni muži, a 4,5 % mužů, kteří jevíli erotický zájem o příslušníky obou pohlaví.

Pozdější výzkumy Kinseyho na základě anamnestického vyšetření velkých skupin osob u žen i mužů stanovily zastoupení homosexuálních osob v obecné populaci na 4 % (53).

Výsledky jednotlivých sociálních a sexuologických průzkumů se velmi různí. Nejčastěji se uvádí četnost u mužů 4 % (až 10 %) a u žen 1 % a více. Dotazníky však zjišťují sebeidentifikaci a sexuální chování dotazovaných, jež ovšem neodpovídají vždy skutečnému zaměření.

Není zcela jisté, zda se homosexualita vyskytuje u mužů častěji než u žen, jak je na první pohled patrné z výzkumů. Roli zde mohou hrát další společenské i sexuální

faktory včetně rozdílného sexuálního zrání a mimo jiné též fakt, že ženská homosexualita je společensky méně nápadná než mužská. Všeobecně však platí, že mužská sexualita je zranitelnější a že muži jsou z větší míry postiženi sexuálními poruchami dysfunkčního charakteru (27).

Kinsey uvádí, že 4% bílé americké populace jsou výlučně homosexuální po celý život. U žen uváděl údaj mezi 1 a 3 %, i když u svobodných žen činil tento podíl 4 %. V jiném vzorku bylo zjištěno, že 3 % všech žen jsou výlučně homosexuální a 1 % vdaných žen udávalo občasné homosexuální kontakty. Výsledky jeho výzkumu byly uveřejněny v roce 1948 a 1953.

Některé Kinseyem uváděné hodnoty o incidenci homosexuálního chování jsou dnes řadou autorů považovány za nadhodnocené (33).

1.1.4 Normy a postoje k homosexualitě

Rozeznáváme několik druhů norem a jejich proměnlivost si můžeme ukázat na příkladu homosexuality.

Z pohledu normy statistické, která se nejčastěji odkazuje na častost jevu, homosexualita není normální. Co je časté, je normální, a homosexualita častá není.

Z pohledu normy stanovené znalci je homosexualita normální. Ze seznamu nemocí v americkém diagnostickém systému byla homosexualita odborníky vyjmuta v roce 1974, z klasifikace nemocí platné pro zbytek světa byla vyjmuta v roce 1992.

Z pohledu normy sociokulturní, která rámuje všechny ostatní normy a kterou všechny ostatní normy ovlivňují, homosexualita je i není normální. V naší kultuře v současné době se homosexualita začíná považovat za normální, neboť není ani trestána, ani léčena a řada lidí se k ní hlásí. Na druhou stranu pro řadu lidí představuje neštěstí. Pro někoho v naší kultuře je přirozené, že on sám nebo druhý člověk je homosexuál, pro někoho je to nepřirozené (48).

Postoj vyjadřuje vztah k určité oblasti reality, a proto ovlivňuje způsob, jakým ji člověk vnímá a hodnotí, jaké v něm vyvolává emoce, jaký pro něj má význam a smysl a jak na ni bude s největší pravděpodobností reagovat (47).

Málokteré téma je tak obsazené citově podbarvenými postoji jako téma sexuality. Osobní postoje pak ovlivňují i vnímání toho, co je a není normální (48).

V posledních desetiletích dochází téměř ve všech civilizovaných zemích k opuštění tradičního restriktivního judeo-křesťanského postoje k homosexuálům a k homosexuální orientaci. Tento trend našel odraz nejen v úpravě zákonodárství, ale i v medicíně, kde byla ze seznamu poruch a nemocí nejdříve vypuštěna ego-syntonní homosexuální orientace a poté v něm přestala být homosexualita zmiňována vůbec.

Tyto změny jsou výsledkem lepší informovanosti a s tím související větší tolerance obyvatelstva vůči sexuálním odlišnostem, ale také výsledkem tlaku gay a lesbických aktivistických organizací, vznikajících především v sedmdesátých letech v USA a v dalších západních zemích. V rámci středoevropských a východoevropských postkomunistických států lze považovat naše zákonodárství k této oblasti za poměrně liberální (53).

Homosexualita se dnes již nezařazuje k sexuálním poruchám (deviací) a považuje se za variaci sexuální orientace (28).

1.1.5 Veřejné mínění v České republice

Postoje české veřejnosti k sexuálním menšinám v celku pravidelně mapují přední české instituce zabývající se výzkumem veřejného mínění. Trendy ukazují jednoznačný posun směrem k liberalizaci v průběhu 90. let, zhruba od přelomu tisíciletí však dochází ke zpomalení vývoje a v některých specifických otázkách dokonce dochází k dílčímu poklesu liberálních postojů (7).

1.2 Příčiny vzniku homosexuality

Příčiny a mechanismy vzniku homosexuality jsou velmi složité a zatím ne zcela prozkoumané (44).

Homosexualita a další sexuální variace nebyly do současné doby prozkoumány natolik, aby společnost obdržela uspokojivou a jednoznačně pravdivou odpověď na příčiny jejich vzniku. Teorie vzniku homosexuality jsou velmi různorodé, záleží i na vědeckém oboru, z něhož odborníci při svém zkoumání tohoto problému vycházejí. Některé hypotézy se doplňují a některé stojí proti sobě. Dále jsou uváděny ty nejznámější, o nichž se dnes diskutuje nejčastěji (27).

1.2.1 Genetické dispozice

Nedávné objevy v genetické oblasti vedly k podpoření teorie vzniku homosexuality cestou genetických vlivů. Těmito novými objevy byly vysvětleny průzkumy z předválečných let, které poukazyvaly na častější výskyt homosexuálních jedinců v příbuzenstvu (27).

Pozornost se jako první obrátila k vlivům dědičnosti. Jako výzkumný materiál sloužila jednovaječná dvojčata a zde se zjistilo, že když bylo homosexuální jedno z dvojčat, bylo homosexuální i druhé, a to i tehdy, jestliže po narození vyrůstalo v jiném rodinném prostředí. Pak se tento výzkumný rezultat zpochybnil dalšími výzkumy, kde už se nalézalo jedno dvojče homosexuální a druhé heterosexuální. Nicméně přijal se názor, že vliv dědičnosti na homosexualitu nelze podceňovat (35).

Wilson uvádí, že jednovaječná dvojčata pocházející z jednoho oplodněného vajíčka a tudíž geneticky identická, jsou si podobnější v heterosexuálních nebo homosexuálních projevech, než je tomu v případě dvojčat dvojvaječných, která pocházejí ze dvou různých oplodněných vajíček (54).

Pillard a Weinrich (1986) přitom obecně zjišťují, že bratři homosexuálních mužů mají čtyřikrát větší pravděpodobnost, že budou rovněž homosexuálními, než bratři probandu z heterosexuální kontrolní skupiny. Tyto výsledky sice potvrzují určitou

genetickou podmíněnost sexuální orientace u mužů i žen, ale jak uvádějí DeLamater a Hydeová (1998), závěr o úplné genetické determinaci homosexuality by vyžadoval u identických dvojčat (nesoucích stejnou genetickou informaci) konkordanci 100 % **(52)**.

Pillard a kol. (1986-1988) vyšetřoval další skupiny heterosexuálních a homosexuálních mužů i žen. Podle jeho výsledků se shodná sexuální orientace vyskytuje častěji u sester lesbických respondentek, ale u jejich bratrů jen v nepatrně větším výskytu, než jaký je v celkové populaci. U homosexuálních mužů byl naopak zjištěn pouze větší počet takto zaměřených bratrů. Vyšší výskyt homosexuality či bisexuality u sester lesbických žen potvrdili také Bailey a Benishey (1993).

J. M. Baley a R. Pillard prováděli známý výzkum týkající se možných genetických příčin homosexuality. Vedli rozhovory s 56 homosexuálními muži, kteří byli identickými dvojčaty, 54 homosexuálními muži, kteří byli dvojvaječnými dvojčaty, a 57 homosexuálními muži, kteří měli adoptivní bratry. Zjistili, že 52 procent identických dvojčat byli také homosexuálové v porovnání s 22 procenty dvojvaječných dvojčat a 11 procenty adoptivních bratrů **(39)**.

Také Janošová (2000) uvádí, že podíl genetických dispozic dokládá i vyšší korelace sexuální orientace jednovaječných dvojčat, která je zpravidla uváděna nad hranicí 50 %.

Nadějně jsou i výzkumy sexuální orientace na chromozomální úrovni **(52)**.

Pravděpodobně nejznámějším a jistě nejkontroverznějším objevem v oblasti sexuální genetiky je takzvaný „gen pro homosexualitu“ objevený v roce 1993. Hamer uvádí, že prozkoumali čtyřicet dvojic homosexuálních bratrů s dvaadvaceti různými markery a objevili u nich určitou podobnost v oblasti zvané Xq28, která je umístěna na samém konci dlouhého ramena chromozomu X. V této oblasti se u třiatřiceti párů ze čtyřiceti vyskytla určitá podobnost, nebo shoda v sérii pěti značek vyskytujících se blízko u sebe. To znamenalo 83 % shodu, což bylo podstatně více než 50 %, které bylo možno očekávat, jestliže by zde nebyla žádná souvislost se sexuální orientací. Statistická analýza ukázala, že nejde o pouhou shodu okolností. V červenci roku 1993

v časopise Science byl publikován článek, který byl nazván: Souvislost mezi markery DNA na chromozomu X a mužskou sexuální orientací (24).

Přenos sexuální orientace se podle uvedených výzkumů tedy děje z matky na syna (přes X chromozom). Tento mechanismus by pak vysvětloval i skutečnost, že v jiném souboru uvedených autorů je u 114 gayů zjišťována vyšší incidence homosexuální orientace u strýců z matčiny strany, ale ne u jejich otců nebo u bratrů jejich otců. Tento výsledek byl potvrzen i výzkumem Hua a spol. v roce 1995 (52).

1.2.2 Vliv vývoje jedince v prenatálním období

Na začátku nitroděložního vývoje má lidský zárodek základy obojího pohlaví, teprve asi po 4 – 5 týdnech začíná docházet k odlišnému vývoji gonád odpovídajících pohlaví zakódovaného v jeho chromozomech (55).

Vývoj gonád ženského a mužského typu je do 5. – 6. týdne embryonálního života shodný. Přítomnost chromozomu Y a genů s ním spojených vede v 7. týdnu embryonálního života k vývoji testes, vývoj ovárií z indiferentních gonád začíná během 9. týdne embryonálního života. Diferenciace pohlavních vývodů začíná po 7. týdnu embryonálního života. Vývoj zevních genitálií je shodný do 8. týdne embryonálního života, po 8. týdnu dochází k diferenciaci. Formování sexuální diferenciaci centrálního nervového systému, především pak příslušných center mozku, probíhá mezi 4. – 6. měsícem prenatálního života (46).

Podle uvedené teorie dojde v určitém období, které trvá asi jeden týden při zásobení tohoto centra k hormonální nevyváženosti. Dříve se někteří vědci domnívali, že mužskou homosexuální orientaci způsobuje nízká hladina testosteronu (mužského pohlavního hormonu) (27).

Půl století se vědci snažili prokázat korelaci mezi mužskou homosexualitou a množstvím testosteronu (2).

Při zkoumání hormonální podmíněnosti sexuální orientace se předpokládalo, že homosexuální muži mají nižší testosteron a lesbičky nižší estrogeny a vyšší testosteron než heterosexuálové.

Nicméně poslední výzkumy mezi homosexuálními a heterosexuálními muži a ženami žádné rozdíly v hladinách testosteronů neprokázaly ani u mužů, ani u žen (52).

Jak uvádí Janošová (2000) zajímavé jsou v tomto smyslu výsledky L. Kaplana (1990), který se zabýval měřením testosteronu u prenatálního plodu ve 13. až 15. týdnu těhotenství matek. U plodů později výlučně heterosexuálních mužů zjistil v průměru 350 ng testosteronu/dl., kdežto budoucí výlučně homosexuální muži nepřekročili ani v jednom případě hladinu 200 ng testosteronu/dl. U budoucích heterosexuálních žen se pohybovalo množství testosteronu do úrovně 50 ng/dl. a u homosexuálních žen byla hladina testosteronu 100 ng/dl. a vyšší. Z jiných výzkumů však vyplývá, že hormonální hladiny jedince mohou značně kolísat také v závislosti na jeho postavení ve společnosti, v zaměstnání apod.

Vedle nerovnovážného hormonálního přísunu při vývoji těchto oblastí mozku někteří autoři připouštějí i možnost vlivu dalších činitelů, např. toxických látek a prožitého stresu (27).

1.2.3 Vlivy prostředí a výchovy

Nejvíce současných odborníků se shoduje na tom, že prostředí může ovlivnit predispozice k určitému sexuálnímu založení pouze v prvních letech života jedince (asi do 3. roku dítěte). Působí na ně pravděpodobně rodičovské chování, event. i další psychogenní faktory. Tyto vlivy však mohou mít větší význam zřejmě jen pro jedince, kteří mají genetické dispozice nebo u nich probíhal odlišný prenatální vývoj (viz výše) (27).

Hovoří se o narušených rodičovských rolích, nedostatečným začleněním otce do výchovy (36).

V anamnézách homosexuálních jedinců zjišťujeme často rodinná napětí či konflikty, rozvrat rodinných poměrů, oidipovský komplex, narušený obraz matky nebo zas odmítavé charakteristiky otců. Je to však v tomto pojetí velmi nesourodé a pohotově se tu nabízejí nejrůznější i fantastické interpretace (35).

Z psychosociálních vlivů se při vzniku homosexuality nejvíce zdůrazňuje výchozí rodina. Denní zkušenost s homosexuálními lidmi nám však ukazuje, že jejich rodiče jsou v naprosté většině zcela normální. Jejich manželství jsou dobrá i špatná. Obviňujeme-li z rozvoje homosexuální orientace nedostatky ve výchozí rodině, vyvoláváme tak zcela zbytečné komplexy u těch heterosexuálních rodičů, kterým se syn nebo dcera začínají formovat homosexuálně (56).

1.2.4 Teorie svedení

Samo o sobě je svedení jen zřídka hlavní příčinou homosexuální orientace (1).

Stále méně odborníků se v současnosti přiklání k jedné ze starších teorií, podle níž může být svedení v období dospívání jedince příčinou celoživotní homosexuální orientace. Současné důkazy a poznatky v medicínských a psychologických oborech tuto teorii vyvracejí (27).

1.2.5 Shrnutí teorií vzniku homosexuality

U homosexuality jsou patrně rozhodující různé příčiny jejího vzniku a rozvoje. Vše nasvědčuje tomu, že souhrou dědičných činitelů s vlivy neuroendokrinními, uplatňovanými během embryonálního období, před narozením nebo prvního půl roku po narození, se pro homosexualitu vyvíjí jakási predispozice. Tuto predispozici mohou rozvinout a asi ji též vždy rozvinout specifické psychogenní vlivy pramenící z výchovy v dětství a z prožitků puberty. Dnes se ve výkladu příčin homosexuality soustředujeme ke spojení nejméně dvou rozhodujících událostí. Je tu predispozice vyvinutá patrně již před narozením a zvláštní vnímavost pro patoplastický psychogenní vliv v dětství. Jeden faktor bez druhého ke vzniku homosexuality s největší pravděpodobností nestačí (35).

1.3 Homosexualita, homosexuální chování a sexuální identifikace

Je třeba umět rozlišovat mezi homosexuálním chováním a homosexualitou jako niternou sexuální orientací (56). Dále také zmiňuji sexuální identifikaci.

1.3.1 Homosexualita a homosexuální chování

Ne každé homosexuální chování je motivováno odlišnou sexuální orientací. Platí to například o náhradních homosexuálních stycích vězňů. Rovněž homosexuální prostituci často provozují muži a ženy, kteří sami jsou orientováni heterosexuálně. Konečně ne každý homosexuálně orientovaný jedinec se také homosexuálně chová.

Antropologové popisují různé formy homosexuálních projevů, které u některých přírodních národů patří k iniciačním ceremoniálům u mladých mužů. Takové homosexuální chování je v příslušném společenství nejen akceptováno, ale dokonce vyžadováno, a to samozřejmě od jedinců, kteří nejsou homosexuálně orientováni (56).

U mladých lidí v pubertě může být přítomno sexuální vzrušení vůči osobě téhož pohlaví. Může být spjato s obdivem ke starší autoritě a působí pak jako znejišťující faktor při hledání sexuální identity.

Někteří homosexuálové uzavírají tzv. krycí manželství. Vzájemně jsou informováni o své skutečné sexuální orientaci a jejich častým důvodem bývá vnější splynutí s většinovou společností (27).

1.3.2 Sexuální identifikace

Týká se vlastního sebepojetí člověka. Sexuální identifikace určuje, za koho jedinec sám sebe považuje. Na zodpovězení otázky vlastní sexuální orientace staví člověk svůj další citový život týkající se hledání partnera, zakládání rodiny atd. I zde mohou být značné rozpory mezi chováním a sebeidentifikací nebo skutečnou orientací (27).

Základem sexuální identifikace je kromě vrozených determinant i koncepce sebeobrazu jako chlapce či dívky (muže či ženy), která se vytváří v procesu učení, a to

jak učení sociálního, tak i specificky lidského učení kognitivního. Sociální učení je proces, při kterém je chování usměrňováno svými důsledky na základě odměn a trestů, je modifikováno modely a příklady ze sociálního prostředí (52).

V některých kulturách není pro postavení člověka ve společnosti důležité jeho sexuální chování. Lidé mají příležitost volného výběru svého protějšku a norma většiny do něj nijak nezasahuje. V takovýchto kulturách lidé nepocítují potřebu zařadit se mezi homosexuály nebo heterosexuály (např. některá přírodní etnika).

Tendence zařadit se do některé ze sexuálních kategorií je naopak zvýšena v Evropě a v USA, snad i díky tomu, že se v této kultuře vnější úprava a vzhled mužů stále méně liší od vzhledu žen. Jedinec pak může být znejistěn jak v sexuální orientaci, tak v identifikaci s rodovou (gender) rolí třeba jen proto, že lidé v okolí poukazují na jeho rysy, jež odpovídají opačnému pohlaví.

Někteří jedinci mají ve svých projevech obsaženy rysy opačného pohlaví – muži mají nápadně ženské chování, ženy působí např. svými zálibami mužským dojmem. Odborníci hovoří o maskulinních a femininních rysech, které se týkají homosexuálů i heterosexuálů. Mezi homosexuály je zřejmě o něco málo víc feminních mužů a maskulinních žen než ve zbytku populace.

Někdy dochází k určitému splynutí, nebo dokonce záměně pojmů homosexualita a transsexualita. Nejedná se o totéž. Od homosexuality se mimo jiné liší negativním vztahem ke vlastnímu tělu. Transsexuálové mají negativní vztah především ke všem jeho pohlavním znakům a sexuálním projevům. Většinou touží po tom, aby se co nejvíce podobali opačnému pohlaví, upřednostňují pro něj typické záliby a v dospělosti v mnoha případech usilují o hormonální léčbu a o chirurgickou změnu pohlaví (27).

V některých případech by se o změnu pohlaví mohli snažit homosexuálně orientovaní lidé, kteří by se domnívali, že tímto způsobem vyřeší svou obavu z nepřijetí společností, případně se domohou většího společenského uznání jejich vztahu. Tento jev je častější u žen než u mužů, což zřejmě souvisí s častější nejednoznačnou pohlavní identitou lesbických žen. Pomocným diferenciativně diagnostickým vyšetřením může být vedle zmapování psychosexuálního vývoje i faloplethysmografické nebo vulvoplethysmografické vyšetření (16).

1.4 Coming out

Pojem coming out vychází z anglického „to come out“ – vyjít ven. Coming out je proces, který se týká každého člověka, bez ohledu na jeho sexuální orientaci (49).

Každý člověk, ať je jakkoli orientovaný, prožívá nějakým způsobem svůj coming out. Je to období, kdy začíná vnímat svou individualitu, a tedy i svou sexualitu (toto sebeuvědomování se týká právě tak heterosexuálních lidí, jako homosexuálních) a její specifika, která ne vždy odpovídají „normě“.

Proces uvědomování si svého já se začíná odehrávat v pubertě nebo v následujícím období adolescence. Někdy ale začne z různých důvodů až mnohem později uprostřed života. Těchto důvodů existuje celá řada. Lidé někdy nejprve převezmou vzorce chování, které pro ně připravily předchozí generace, a teprve v další fázi života si položí otázku, zda tento život odpovídá jejich cítění.

Ani sexualita nedozrává u každého stejně rychle. Obecně platí, že u žen je proces dozrávání sexuality pomalejší než u mužů. Plné sebeuvědomění homoerotického zaměření může u žen na dlouho zastřít touha po dítěti a radost z mateřství. Výsledky výzkumu, který byl v této oblasti realizován na české půdě, naznačují, že uvědomění odlišné sexuální orientace nastává u homosexuálních žen nejčastěji ve věku 15-25 let (57 % dotázaných), dochází k němu však někdy i po 35. či po 40. roce věku (27).

Při tomto procesu se uplatní nejen psychická stabilita, ale i vzdělání subjektu. Ve hře jsou též postoje nejbližšího okolí a celé společnosti. Je známo, že nejvíce problémů s přijetím své homosexuální orientace mají lidé ve společnostech sexuálně silně restriktivních, s vysokým stupněm homofobie (56).

Je-li však dané sociokulturní prostředí vůči homosexualitě nepřátelské, represivní, vzniká tím pro řadu jedinců těžká situace, dochází k vnitřním i vnějším konfliktům a nejednou k životnímu ztroskotání (38).

Uvědomění si vlastního homosexuálního zaměření má značné důsledky, zasahující podstatně dál než jen k volbě sexuálního partnera. Spojuje jedince se statutem menšiny. Ovlivňuje jeho rozhodnutí, kde žít, jaká volit povolání, a mnohá jiná.

Pro homosexuální ženy je sebepoznání asi ještě složitější a bolestivější. Vzhledem k pasivnímu charakteru ženské sexuální role a tradiční mužské iniciativě homosexuální žena snáze utají své zaměření před partnerem, ale i sama před sebou. Pocitová chudost pohlavních styků nebo dokonce odpor k souloži mohou být po léta nebo i po celý život považovány za sexuální dysfunkci (poruchu sexuální funkce), a to nejen pacientkou, ale i lékařem. Případy pozdního pochopení vlastní sexuální orientace po letech existujícího narušeného manželství jsou tak u žen ještě častější než u mužů. Příležitosti k tomu může být pobyt ve výkonu trestu, kdy ženy před tím vdané po objevení svého skutečného zaměření opouštějí manžela i děti a odcházejí za ženskou partnerkou. Homosexualitě se pochopitelně nenaučily. Prohlédly a pochopily však pravou příčinu svého narušeného vztahu k manželovi (9).

1.4.1 Proces coming outu

Coming out představují dvě hlavní fáze, jež lze rozdělit do pěti bodů, kterými většinou jedinec postupně prochází a které se mohou prolínat (27). Je to proces různě dlouhý a konfliktní (56).

1. Zjištění skutečnosti o svém zaměření a její akceptace:

- a) precoming out – jedinec si uvědomuje svou odlišnost, ale nedovede ji vyjádřit;
- b) vlastní coming out – člověk pojmenuje svou odlišnost. Svou sexuální identitu může zprvu odmítat, ale po čase ji přizná sám sobě a poté i jinému člověku.

2. Uspořádání života v jejím souladu:

- c) fáze explorace – navazování prvních sexuálních vztahů a experimentace;
- d) fáze partnerství – tvorba trvalejších sexuálních a partnerských vztahů odpovídajících celkovým citovým potřebám jedince;
- e) fáze integrace – dotvoření hodnot, upevnění role jedince ve vnějším světě, integrace osobnosti.

Patrně žádný homosexuál není nadšen, když zjistí pravdu o své orientaci. V minulosti se sexuologové nezdědka setkávali s homosexuálně zaměřenými jedinci, kteří je vyhledali proto, aby byla jejich orientace „opravená“. Dříve bohužel bývala jejich žádost často vyslyšena. V současnosti je jejich léčba již poměrně dlouho odmítána, protože léčba homosexuality je považována za nereálnou.

Homosexuála procházejícího coming outem čeká zápas s vlastním sebevědomím, protože je často sám ze sebe zklamán. Okolí, které se nezdědka i dnes staví k homosexualitě s předsudky nebo s odmítáním, je jednou z příčin jeho komplikovaného sebepojetí. V tomto období, které je charakteristické intenzivním prožíváním odlišnosti a s ním související osamělostí a labilitou, mohou být rodiče těmi, kdo nabídnou pomoc a porozumění (27).

Při krizové pomoci gayům nebo lesbickým ženám vycházejí psychologové z jejich zakázky podobně jako u jiných mužů a žen (48).

Pokud se terapeut zabývá homosexuály, je dobře, když podporuje u nich trvalý homosexuální vztah, aby se posílila emocionální vazba. Je též dobré uznat jejich homosexuální roli jako jediné možnou osobní volbu a vytvořit terén pro přijetí odchylky bez depresivních symptomů. Zde je lékařova a psychologova šance pro vytržení homosexuálních pacientů z jejich deprese a vnitřní zranitelnosti (35).

1.5 Stručná historie veřejného života lesbické a gay komunity v českých zemích

Historie homosexuality je velice zajímavá. Nebyla popsána žádná lidská kulturně historická formace, která by neprodukovala homosexuální menšinu a nezaujímal k ní nějaké stanovisko (56).

Citové a erotické vztahy mezi osobami stejného pohlaví jsou doloženy od úsvitu dějin. Od 19. století se hovoří o homosexualitě jako relativně stálé sexuální preferenci v kontextech právních, medicínských, psychologických i obecně sociálních. Už od konce 19. století vznikají spolky, které se homosexualitou zabývají a usilují nejprve o odstranění trestnosti homosexuality, a později také o ukončení patologizace a diskriminace homosexuálních lidí. První takovou organizací byl německý

Wissenschaftlich-humanitare Komitee z roku 1897 pod vedením jednoho ze zakladatelů moderní sexuologie Magnuse Hirschfelda. Od této doby můžeme také mluvit o opravdovém veřejném životě lidí s homosexuální orientací, neboť tyto komunity začaly vycházet z dosavadního utrpení a počínaly se hlásit o svá práva.

V téže době se téma homosexuality dostává do veřejného prostoru i v českých zemích. Už v roce 1895 se články v časopise Moderní revue postavily na stranu Oscara Wilda, odsouzeného v Anglii na dva roky vězení. Během První republiky několik let vycházel časopis Hlas sexuální menšiny a na něj navazující Nový hlas. Homosexuální chování však zůstávalo trestné podle §129 trestního zákoníku z roku 1852, a to přesto že se o změně tohoto paragrafu intenzivně diskutovalo (14).

V nacisty ovládané Evropě byly osoby podezřelé z homosexuality systematicky pronásledovány (7). V období druhé světové války zahynuly v nacistických věznicích desítky tisíc lidí pronásledovaných pro svou sexuální orientaci či pohlavní identitu. Toto pronásledování nejvíce zasáhlo gay populaci, která byla systematicky likvidována zejména v koncentračních táborech, kde byli tyto lidé označováni růžovým trojúhelníkem připevněným na oděvu (34).

Po druhé světové válce byl však osud homosexuálních vězňů a vězeňkyň zamlčován a až v osmdesátých letech se začalo nesměle mluvit o těchto obětech nacismu. Homosexuální vězni a vězeňkyně měli obrovskou úmrtnost a většina jich nepřežila válku. Přeživší se pak většinou nedočkali ani společenské rehabilitace, ani odškodnění (7).

V komunistické éře došlo sice k zániku obecné trestnosti homosexuality (s novým trestním zákonem v roce 1961), avšak zůstala v §244 trestnost pohlavního styku s osobou stejného pohlaví mladší 18 let, homosexuálního pohlavního styku vzbuzujícího veřejné pohoršení, zneužití závislosti osoby stejného pohlaví a homosexuální pohlavní styk s osobou téhož pohlaví za úplatu (zrušeno v roce 1990), což umožňovalo alespoň policejní šikanu. V době předválečné i poválečné existovala především v Praze známá místa, kde se homosexuální minorita setkávala, avšak o skutečně svobodném rozvoji lesbické a gay komunity je možno hovořit až po revoluci v roce 1989.

Po druhé světové válce se centrum hnutí za práva sexuálních menšin přesunulo z Evropy do USA, odkud se pak nové trendy dostávají zpátky do Evropy. Mezinárodní hnutí se radikalizovalo koncem šedesátých a zejména v sedmdesátých letech. Polistopadové české hnutí se tak objevilo ve zcela nové době a atmosféře, ve které se ve světě prosazovala tendence ke kooperaci lidí s homosexuální orientací.

V devadesátých letech 20. století vzniklo v Praze, v Brně i v dalších českých městech množství spolků, klubů, barů, diskoték a dalších aktivit lesbické a gay komunity sehrává od druhé poloviny 90. let internet, problematika homosexuálních lidí stále častěji proniká zejména do veřejnoprávních médií (pravidelné magazíny ČT LeGaTo a Q) (14). LeGaTo je kulturně-publicistický projekt, který Česká televize prosadila v roce 2003 (41). V České republice probíhají filmové festivaly s výhradním nebo významným zastoupením filmů s homosexuální tematikou, v 90. letech se konaly další významné gay a lesbické akce (Apriles, Karlovarský duhový festival, Gay Man). Neustále přibývají nejrůznější sportovní, kulturní a společenské lesbické, gay skupiny, které však mnohdy stejně rychle zanikají a tvář hnutí se tak neustále proměňuje.

Významnou roli ve sdružování lesbické, gay, bisexuální komunity sehrálo v 90. letech Sdružení organizací homosexuálních občanů (SOHO), v roce 1990 vznikla zastřešující organizace přibližně třiceti sdružení z celé ČR. SOHO usilovalo o politické zviditelnění (jeho prezident J. Hromada kandidoval v roce 1990 do Federálního shromáždění), o vynětí homosexuality ze seznamu nemocí (k čemuž došlo na mezinárodní úrovni rozhodnutím WHO v roce 1993), o odstranění diskriminace lesbických, gay a bisexuálních osob, o prosazení registrovaného partnerství osob stejného pohlaví. SOHO sehrávalo významnou úlohu při prevenci nemoci AIDS a při pomoci osobám nakaženým virem HIV, provozovalo linku, vydávalo osvětové brožurky. Pod hlavičkou SOHO vycházel deset let společenský měsíčník SOHO revue (později SOHO ABSOLUT revue a Gayčko). SOHO vydávalo knihy s lesbickou, gay a bisexuální tematikou, organizovalo akce v rámci Světového dne boji proti AIDS a podporovalo nejrůznější aktivity lesbické, gay a bisexuální komunity. SOHO se v roce 2000 transformovalo v Gay iniciativu a koncem roku 2006, kdy po deseti letech úsilí spolu prosadilo zákon o registrovaném partnerství, ukončilo svou činnost (14).

Od roku 1995 až po současnost funguje brněnský STUD, (člen SOHO 1995 až 2000), který výrazně překračuje hranice regionu a má široké pole působnosti (mimo jiné filmový festival Mezipatra). STUD roku 2003 spolu s dalšími dlouhodobě aktivními i nově působícími organizacemi a osobnostmi (např. Vladimír Hrubý) vytvořil platformu usilující o uzákonění registrovaného partnerství a odstranění diskriminace lesbické, gay a bisexuální menšiny – Gay a lesbickou ligu. Ta se svou intenzivní prací s médii a úzkou spoluprací s předkladateli zákona o registrovaném partnerství velkou měrou zasadila o jeho přijetí.

Lesbická komunita se v devadesátých letech vyvíjela značně nezávisle, přičemž postupně vzniklo několik organizací (L-klub Lambda, Promluv, A-klub), které se značně lišily ve svém chápání lesbické komunity a ve vztahu k feminizmu. Nejvýznamnější aktivitou lesbického hnutí bylo pořádání festivalu Apriles. Kromě toho postupně vycházely časopisy Promluv (1993-1998), Alia Inkognito. Na internetu sehrál významnou roli portál lesba.cz, který pro technické problémy radikálně omezil svoji činnost v létě 2005. V současnosti některé jeho funkce zastupuje web bengales.cz. Rovněž festival Apriles se v roce 2003 konal naposledy (7). V květnu roku 2005 a 2006 se opět uskutečnil lesbický festival pod zcela novým názvem „L na druhou“(29). V roce 2008 se konala první velká česká a moravská „gay pride parade“ – průvod gayů, leseb, bisexuálů, transgender lidí a jejich přátel a sympatizantů a sympatizantek za účelem upozornění na svou přítomnost ve společnosti, na svá práva a svou diskriminaci. Queer Parade se uskutečnilo na konci června v roce 2008 (43).

1.6 Modely homosexuálního života

Tak jako je pro heterosexuálního jedince subjektivně přirozené žít s člověkem opačného pohlaví, pro homosexuální lidi je odpovídajícím partnerstvím vztah stejnopohlavní. Homosexuálně orientovaní lidé vykazují několik variant sociálního života (27).

1.6.1 Varianta celibátu

Celibát a homosexualita mohou být fází, jíž jednotliví lidé procházejí na cestě k plné reprodukční aktivitě (3).

Pro homosexuálního člověka, který má žít v souladu se svými pocity, je volba manželství nepřijatelná. Věřící homosexuální lidé, kteří se hlásí k nějakému náboženství, patrně čelí složitějším vnitřním konfliktům než stejně orientovaní bez vyznání. Aktivní členové některé z církví nebo náboženských společenství, pro něž je homosexuální partnerské soužití nepřijatelné, se velmi často ocitají v neřešitelném dilematu. Chtějí-li vyhovět náboženským nařízením, jedinou možností, která přichází v úvahu, je žít v pohlavní zdrženlivosti.

Ne každý člověk, bez rozdílu sexuální orientace, je však k tomuto způsobu života disponován a ne každý dokáže uspokojivě naplnit svůj život, který je bezpartnerským žitím zredukován na jednu polovinu životního programu – na zaměstnání či povolání a na vnější společenský život.

Nedobrovolně zvolený celibát, který zapovídá intimní sdílení s nejbližším člověkem, však může namísto vnitřního obohacení nezřídka vést k pocitům vyhoštěnosti, vaku a samoty.

Právě citové zázemí a vyrovnaný život v oblasti lásky jsou pro velkou část lidstva tím prvním předpokladem pro vlastní spokojenou seberealizaci pracovní či společenskou. Někteří homosexuální věřící se po nepřilich zdařilých snahách posléze nakonec rozhodnou pro život v trvalém vztahu, ať již heterosexuálním, nebo homosexuálním. Menším sociálním zlem pro všechny zúčastněné je pak volba

homosexuálního svazku než víra v překročení vlastní přirozenosti a vstup do manželství (27).

1.6.2 *Varianta manželství*

Je mnoho homosexuálů, kteří se ožení nebo vdají. Bývá to z nejrůznějších důvodů. Někteří si nejsou v době sňatku svého zaměření vědomi nebo si ho alespoň nepřipouští. Jiní si nedokáží představit, že by mohli vytvořit rovnocenný, stabilní a citově bohatý partnerský vztah s osobou stejného pohlaví. Není dost identifikačních vzorů, tedy homosexuálních párů, kteří by mladým gayům a lesbičkám ukázaly, že se dá tak žít.

Také nátlak společnosti, snaha nelišit se od ostatních je silným, i když ne správným argumentem pro vstup homosexuála do manželství. Pochopitelnějším důvodem je touha po zplození a výchově dítěte. Rodičovský pud totiž v důsledku homosexuality nezaniká a může být dosti silný. Zodpovědný vstup do manželství však nutně znamená odmítnutí párového života s osobou stejného pohlaví a celoživotní vzdání se plnohodnotného citového života. Ten totiž homosexuálovi může jen částečně nahradit (36).

V minulosti většina konformnějších homosexuálních lidí, jejichž sexuální založení se přibližovalo k bisexualitě, vstupovala do manželství nebo přicházela do sexuologických poraden s žádostí o pomoc v heterosexuální adaptaci (27).

Každý takový homosexuál, který usiluje o tuto heterosexuální a matřimoniální (manželskou) adaptaci (nejde tedy o léčbu), i jeho potencionální manželský partner, však musí počítat s tím, že pro dotyčného bude homosexuální chování vždy přitažlivější než heterosexuální, že jeho potřeba bude ostřeji vystupovat v epizodách manželských neshod a životních frustrací, že se může vynořit osoba stejného pohlaví, do které se proti všem původním předpokladům a záměrům zamiluje, a že s postupujícím věkem, a to někdy již po 30. roce života, se původně uspokojivý pohlavní život v manželství může stávat stále obtížněji uskutečnatelným(8).

V dnešní době odborníci uzavírání takovýchto manželství nedoporučují, protože zkušenosti ukázaly, že manželství homosexuálů s sebou nesou velké riziko (9).

Pokud se již člověk pro tuto variantu přece jen rozhodne, je důležité, aby před uzavřením manželstvím o své orientaci informoval svou budoucí manželku (manžela), protože adaptace na většinový život nezmění jeho erotické preference.

Velmi často se takový vztah rozpadá kvůli vyprchajícímu zájmu o manželského partnera, který vrcholí úplnou absencí pohlavního soužití nebo problematickým podvojným řešením, tj. vznikem vedlejšího homosexuálního partnerství a následnými vztahovými problémy.

Zvláštním jevem, který sexuologové vůbec nedoporučují, je zakládání tzv. „krycího manželství“, které uzavírají někteří gayové s lesbičkami s plným vědomím svého založení a někdy též s existencí trvajících mimomanželského stejnopohlavního vztahu obou manželů. Důvody mohou být různé, např. snaha žít jako ostatní (syndrom egodystonního sexuálního sebepřijetí) nebo touha po dítěti. Tyto svazky v podstatě nejsou utužovány žádným silnějším vzájemným citem a také se většinou rychle rozpadají (27).

1.6.3 Varianta homosexuálního partnerství

Známe homosexuální dvojice, kterým soužití přináší spokojenost, až štěstí. Jsou prodchnuty vzájemnou úctou, porozuměním, soucítěním s partnerem. Jsou založeny na dlouhodobé vnitřní harmonii, výborné komunikaci a kooperaci.

U homosexuálně orientovaných lidí se navíc předpokládá, že oba jsou si svého zaměření vědomi, že jim tento způsob soužití vyhovuje a uspokojuje je. Hlásí se tedy ke své homosexualitě i ke svému partnerovi. Tito lidé si plně zaslouží, aby společnost jejich vztah nekomplikovala jakoukoli diskriminací a naopak je plně uznávala (9).

Život v homosexuálním partnerství s sebou přináší určitá specifika, která jsou odlišná např. od nesezdaného soužití heterosexuální dvojice. Homosexuální pár má na rozdíl od ostatních forem soužití všeobecně nižší společensko-právní uznání, musí čelit většímu tlaku jak ze strany společnosti, tak ze strany vlastních příbuzných a známých.

Po roce 1989, kdy se postoje společnosti k homosexualitě začaly postupně měnit, se změnily také důvody, které vedou homosexuální jedince k rozhodnutí obrátit

se s prosbou o pomoc k odborníkovi. Na rozdíl od minulých let, kdy do ordinací psychologů přicházeli z důvodu nevyrovnanosti se svou orientací, vyhledávají dnes tito lidé odbornou pomoc spíše kvůli potížím v partnerském soužití.

Partnerství dvou mužů a dvou žen se v některých ohledech velmi liší. Mužská sexualita je více určována biologickými potřebami než citovými, kdežto u žen je tomu spíše naopak. Proces sbližování je mezi muži zřejmě rychlejší a potřeba budování domova a stabilnějšího vztahu se u mužů začíná objevovat později. Stejnopohlavní ženské dvojice se od dvojic mužských také liší vyšší intimitou uvnitř vztahu, větší soudržností a nižší promiskuitou (27).

Lesbických párů je v průměru relativně více než mužských homosexuálních dvojic. Lze to vysvětlit jak samotným charakterem lesbických párů a jejich větší vřelostí a stabilitou, tak i vyšší tolerancí sociálního okolí vůči ženským dvojicím (55).

1.7 Zákon o registrovaném partnerství

Snaha o prosazení tohoto zákona v naší zemi se poměrně dlouho setkávala, tedy přinejmenším v politických kruzích, s poměrně vysokou mírou nesouhlasu. Důvodem byly na jedné straně homofobní postoje, jež jsou ovšem přítomny v každé společnosti, na straně druhé patrně též určitá obava vycházející z pocitů ohrožení tradičních hodnot a institucí, především rodiny, která je obecně považována za základ funkční společnosti (27).

V České republice byl významným mezníkem rok 2006, kdy došlo k přijetí zákona o registrovaném partnerství. Do té doby byli homosexuální lidé vystaveni specifické diskriminaci z důvodu sexuální orientace spočívající v odepření statusového svazku párům osob stejného pohlaví. Zákon upravující partnerské soužití stejnopohlavních párů byl v Poslanecké sněmovně poprvé navržen již v roce 1998 a poté ještě čtyřikrát. Všechny tyto pokusy však skončily neúspěšně, teprve v roce 2006 se podařilo dovést legislativní úsilí do úspěšného konce a byl přijat zákon, který i u nás umožňuje formalizovat svazky gayů a leseb (7).

Zákon ze dne 26. ledna 2006 o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů byl vyhlášen ve Sbírce zákonů pod číslem 115/2006 Sb. dne 3. dubna 2006. Účinnosti nabývá od 1. července 2006 **(18)**.

Registrované partnerství je institut, který upravuje soužití dvojic stejného pohlaví. Zákon upravuje uzavírání partnerství, podmínky pro jeho zrušení nebo zánik, vzájemné majetkoprávní vztahy partnerů, jejich práva a povinnosti vůči sobě navzájem, vůči institucím a vůči státu. Zákon o registrovaném partnerství dává gay a lesbickým párům právní jistotu v právním řádu České republiky **(19)**.

Zákon o registrovaném partnerství umožní stejnopohlavním párům svůj vztah zformalizovat, dát mu právní podklad a projevit tím k hodnotám obvykle spojovaným s rodinným společenstvím, jako jsou vzájemná láska, úcta, péče a podpora. Právní stabilizace partnerských vztahů osob téhož pohlaví v registrovaném partnerství zároveň povede k posílení lidských a občanských stejnopohlavních párů a postupně také k větší akceptaci leseb a gayů širší společnosti.

Z hlediska právní pevnosti tohoto svazku a z hlediska množství a intenzity vzájemných práv a povinností, které z registrovaného partnerství pro partnerky či partnery vyplývají, se registrované partnerství nalézá někde na půli cesty mezi stavem „nesezdaného soužití“ a manželství. Při přijímání zákona o registrovaném partnerství bylo manželství považováno za měřítko či za výchozí bod a otázka zněla, do jaké míry má být registrované partnerství podobné manželství a do jaké míry se má od manželství lišit. Registrované partnerství nakonec zůstalo institutem citelně slabším než manželství, nicméně i přesto jeho uzavření přinese párům celou řadu vzájemných práv a povinností **(20)**.

Janošová (2000) uvádí, že legalizované partnerské soužití přináší tyto výhody:

- prohloubení lidských práv jedince,
- krok ke zrovnoprávnění sociální menšiny homosexuálních párů a zlepšení jejich společenského přijetí,
- stabilizace zaregistrovaných párů,

- zlepšení postavení jedince v oblasti ekonomie, v otázkách daňových a právních (dědictví, vzájemné vyživovací povinnosti, společný majetek, společné užívání bytu, atd.),
- snížení kriminality,
- snížení stigmatizace,
- společnost by byla obohacena o novou formu způsobu života, pro homosexuální minoritu humánnějšího a důstojnějšího (27).

Zákon o registrovaném partnerství garantuje v České republice registrovaným párům ve srovnání s manžely jen velmi omezená práva. Zatímco z hlediska soužití nevnímají registrované páry nepřiznání některých práv jako příliš problematické, u určitých práv pocítují jejich upírání jako zcela zásadní problém, který značně stěžuje budování jejich společného života.

Diskriminační důsledky, které vyplývají z případné neexistence statusového svazku osob stejného pohlaví či z jejich odlišných právních důsledků od právních důsledků manželství lze rozdělit na soukromoprávní a veřejnoprávní. V soukromém právu znevýhodnění partnerů spočívá v tom, že neexistuje institut společného jmění partnerů ani společný nájem bytu. Ve veřejném právu přetrvává odlišné zacházení v oblasti daňového práva (zejména u daně dědické a darovací), práva sociálního zabezpečení (např. neexistence vdovských a vdoveckých důchodů), správního práva (bylo by například žádoucí, kdyby i partneři měli právo odepřít vysvětlení podle zákona o Policii ČR a podle celního zákona, mají-li analogické právo podle trestního řádu a zákona o přestupcích), práva cizineckého a nabývání státního občanství a v dalších oblastech.

Uzavřením registrovaného partnerství nedochází mezi partnery či partnerkami ke vzniku společného jmění a pozůstalé partnerky či partneři nemají nárok na vdovský či vdovecký důchod. Také jsou znevýhodněni v oblasti dědického práva; zatímco občanský zákoník zařazuje pozůstalé registrované partnerky a partnery do 1. dědické skupiny, zákon upravující dědickou daň na tuto skutečnost vůbec nepamatuje. Pokud jde o daň dědickou, ale i darovací, pohlíží právo na registrované partnery či partnerky jako na osoby, které nejsou v žádném příbuzenském svazku a zařazuje je pro výpočet

daně až do 3. skupiny, kde je samozřejmě daňová sazba nejvyšší. Tím, že jsou registrovaným párům upírána tato majetková práva, nerespektuje stávající právní úprava vůbec skutečnost, že i stejnopohlavní partneři či partnerky spolu tráví celý život, budují společnou domácnost a majetek a v případě materiálního nedostatku jednoho se vzájemně podporují stejně jako je tomu u párů manželských.

Dalším stěžejním problémem, který výrazně komplikuje život registrovaným párům nejen u nás, je otázka uznávání těchto právních svazků uzavřených v cizině, stejně jako uznávání svazků uzavřených v České republice cizími státy. Na to pak navazuje i další problém, a to v jakém rozsahu jim budou přiznána práva a povinnosti, které právní řády jednotlivých zemí garantují stejnopohlavním párům, se velmi výrazně odlišují. Pokud jde o český právní řád, měl by zohlednit existenci partnerství s občanem České republiky při udělování povolení k pobytu cizincům a při udělování státního občanství. Zákon o registrovaném partnerství vyžaduje pro uzavření partnerství, aby aspoň jeden z partnerů byl občanem České republiky. Bylo by žádoucí, kdyby vedle toho bylo možné uzavření partnerství i dvou cizinců, z nichž jeden má na území České republiky povolení k trvalému pobytu. Trvalý pobyt totiž zakládá srovnatelně intenzivní pouto mezi státem a osobou jako státní občanství a rozlišování občanů a trvale pobývajících cizinců je v této věci neodůvodněné. V tomto smyslu formuloval doporučení České republiky i Výbor OSN pro odstranění všech forem rasové diskriminace (7).

1.7.1 Právní úprava soužití osob stejného pohlaví v některých zemích

Právní uznání stejnopohlavního partnerství ve světě lze kategorizovat do tří hlavních skupin: manželství, registrované partnerství a neregistrované soužití.

V manželství mají stejnopohlavní páry stejná práva, odpovědnost a právní uznání jako heterosexuální páry.

V registrovaném partnerství mají partneři specifická, vyjmenovaná práva, odpovědnost a právní uznání. Tato práva mohou být podobná, které mají heterosexuální

páry. Registrace je rovněž v některých případech umožněna i nesezdaným heterosexuálním párům.

V neregistrovaném soužití vzniknou práva a povinnosti po určité době spolužití, toto platí většinou rovněž i pro heterosexuální páry (26).

Pokud jde o partnerské soužití osob stejného pohlaví, většina zemí žádnou právní úpravu nemá a neumožňuje vůbec gayům a lesbám svůj vztah podle zákona formalizovat. Z hlediska práva pak nejsou osoby v stejnopohlavních svazcích vůbec považovány za partnery či partnerky.

V poslední době však řada zemí, zejména v Evropě, ale i dalších zemích světa, začíná vztahy stejnopohlavních párů uznávat právně a poskytovat jim některá práva dříve přiznávaná pouze manželům. Právní forma soužití stejnopohlavních párů přijatá v jednotlivých zemích se nicméně odlišuje.

Většina zemí umožňující stejnopohlavním párům jejich vztah nějakým způsobem právně upravit však spíše volila cestu tzv. registrovaného partnerství. Registrované partnerství jako právní institut upravující soužití dvou osob může být otevřeno jak párům stejnopohlavním (výlučně), tak i párům heterosexuálním. Práva a povinnosti, které z uzavření tohoto svazku registrovaným partnerům či partnerkám vyplývají, se v jednotlivých zemích významně liší. Zatímco někde se svým rozsahem téměř blíží instituci manželství, jinde zákony registrovaným párům přiznávají jen velmi omezená práva a ve srovnání s manžely je i nadále podstatným způsobem znevýhodňují (7).

Ve většině států došlo ke schválení registrovaného partnerství poměrně nedávno. Například v Dánsku bylo legalizováno v říjnu 1989 a během prvních tří let existence zákona se zaregistrovalo více než 800 homosexuálních párů. Opatření pro ukončení tohoto partnerství je analogické dánskému rozvodovému zákonu (z 800 uzavřených partnerství se v průběhu prvních dvou let rozešlo pouhých 7 dvojic) (27).

Skandinávie patří mezi oblasti s nejdelší historií modelu stejnopohlavního soužití. Na rozdíl od Nizozemí je zde legalizována instituce registrovaného partnerství, která existuje paralelně vedle manželství a je vyhrazena výlučně pro partnerství gay mužů či lesbických žen.

S výjimkou Finska tak bylo registrované partnerství gay mužů a lesbických žen zaváděno poměrně brzy. Dánsko zavedlo registrované partnerství jako první na světě v roce 1989, Norsko v roce 1993, Švédsko v roce 1995 a Island v roce 1996. V mnoha z těchto zemí bylo postupně ošetřeno i rodičovství stejnopohlavních párů. Adopce je umožněna v Dánsku, na Islandu a ve Švédsku, kde také mohou lesbické páry navíc zažádat i o umělé oplodnění (4).

Švédsko jako první na světě umožňuje od roku 2003 také mezinárodní adopci. Dále v roce 2005 vrcholný orgán švédské luteránské církve určil, že gay a lesbické páry mohou absolvovat i církevní akt požehnání (25).

Pozoruhodný model legislativního uznání stejnopohlavních partnerství nabízí země, kde bychom díky silnému vlivu a tradici katolické církve mohli očekávat podobný (tedy velice odmítavý) model jako například u našich polských sousedů: překvapivá a unikátní je nejen cesta, kterou Španělsko prodělalo, ale i to, do jaké míry ji ve finále nakonec téměř paradoxně ovlivnilo veřejné chápání institucí, jako je rodina (a to i ze strany konzervativců) (10).

1.7.2 Zákon o registrovaném partnerství a rodinné právo

Uzavření registrovaného partnerství nezmění vztahy lesbických či gay rodičů k jejich biologickým dětem, i nadále jim mohou být svěřovány do výchovy a mohou je vychovávat. Uzavření registrovaného partnerství nesmí být důvodem pro odnětí dětí jejich biologickému rodiči. Matka či otec dítěte jsou povinni chránit zájem dítěte tak, aby nebyla dotčena důstojnost dítěte a ohroženo jeho zdraví a jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj. Tuto povinnost má i partnerka či partner rodiče dítěte, žijí-li partnerky či partneři ve společné domácnosti. I v registrovaném partnerství, stejně jako v manželství, platí, žijí-li obě partnerky / oba partneři ve společné domácnosti, jsou partnerka či partner rodiče dítěte či osoby, již bylo svěřeno do výchovy dítěte, povinni podílet se na výchově dítěte (20).

Děti ve stejnopohlavních rodinách však vyrůstají v právním vakuu. Partner rodiče má sice zákonnou povinnost podílet se na výchově, nemá však vůči dítěti žádná práva a dítě nemá žádná práva vůči jemu, ačkoli k němu může mít emoční vazby stejné jako k biologickému rodiči.

V případě, že se partneři rozejdou, dítě nemá navzdory těmto vazbám žádnou jistotu, že se s bývalým partnerem svého rodiče bude nadále moci stýkat. V případě, že by došlo k úmrtí biologického rodiče, dítě pravděpodobně bude vytrženo ze svého prostředí a odtrženo od partnera zemřelého rodiče. V lepším případě se pak ocitne v péči širší rodiny, v krajním případě může dokonce skončit v ústavní péči (17).

Uzavření registrovaného partnerství nebrání tomu, aby bylo jedné z registrovaných osob svěřeno dítě do pěstounské péče či se jedna z nich stala poručníkem a bylo jí svěřeno podle zákona o rodině do výchovy dítě, jehož není biologickým rodičem, pokud se dítě ocitlo bez svého výchovného prostředí. V těchto případech je dítě svěřeno jen jedné z partnerek / jednomu z partnerů; druhá partnerka / druhý partner nemá vůči dítěti tento právní vztah.

Uzavření registrovaného partnerství se stane překážkou tomu, aby si po celou dobu trvání některá z partnerek osvojila či některý z partnerů osvojil dítě. Lesby a gayové žijící v registrovaném partnerství si nemohou osvojit dítě nejen společně jako partneři, kdy by se oba stali rodiči dítěte, ale ani individuálně, kdy by se zákonným rodičem adoptovaného dítěte stal pouze jeden z nich. Uzavřením partnerství tak dojde v tomto směru ke zhoršení právního postavení leseb a gayů, neboť není-li lesba či gay v registrovaném partnerství, nebrání zákon tomu, aby si individuálně dítě osvojil/a. Plánuje-li si jedna z partnerek / jeden z partnerů osvojit dítě, měl by tak učinit dříve než se svojí partnerkou / partnerem vstoupí do partnerství, případně tak bude moci učinit po skončení partnerství.

Uzavření partnerství neumožňuje lesbickým párům přístup k umělému oplodnění, to je i nadále vyhrazeno pouze manželům (20).

Zákon o registrovaném partnerství gaye a lesby tedy zcela jednoznačně znevýhodňuje také v oblasti rodinného práva – u rodičovských práv, adopcí, výchovy dětí a reprodukčních práv. Nejenže je stávající právní úprava otevřeně diskriminuje, ale

ani nedbá na nejlepší zájem dětí žijících v těchto rodinách. Tím, že současné právo vůbec nereflektuje existenci gay a lesbických rodin, v nichž vyrůstají děti, neumožňuje ani registrovaným stejnopohlavním rodičům společné zdanění, čímž tyto rodiny zcela jednoznačně znevýhodňuje oproti rodinám heterosexuálním (7).

1.8 Rodina, její definice a funkce

Rodinu můžeme definovat jako skupinu jedinců spojenou pokrevními vztahy nebo manželstvím a odpovědností a vzájemnou pomocí.

Můžeme říci, že pro rodinu i skupinu jsou významné:

- vztahy mezi jejími členy („spoluzávislost“);
- společný prostor pro dorozumívání;
- zisky a vzájemně uspokojované potřeby členů.

Vztahy mezi členy rodiny jsou pro člověka základní, tvoří součást jeho identity. Rodina je naší první skupinou. Na ní nebo na jiné skupině, která nás po narození přijme, závisíme životem. Vyloučení ze skupiny je i dnes pro nás jedním z nejsilnějších trestů. V rámci rodiny a z jejích zdrojů řeší jedinec základní vývojové otázky.

Rodina vykazuje obecné znaky systému, jako je:

- regulace – stanovování pravidel, řízení;
- zpracování a uchování informací;
- schopnost přizpůsobit se změnám vnitřním i vnějším podmínkám;
- schopnost sebeorganizace – snaha získat rovnováhu v rámci měnícího se prostředí; rovnováhy systém dosahuje prostřednictvím schopnosti měnit své vlastní uspořádání a díky tomu zajistit vlastní přežití;
- vyvinutí strategií pro vlastní chování – strategií se zde myslí „plán chování, který umožňuje v předvídatelných situacích zvolit takové rozhodnutí, které slouží k dosažení určeného cíle“ (6).

Základní funkce rodiny jsou:

- reprodukční - slouží k udržování lidského druhu prostřednictvím historií osvědčené instituce – rodiny;
- ekonomicko-zabezpečovací - bez základního materiálního zajištění rodina nemůže existovat;
- socializačně-výchovná - zde jde především o poskytnutí výchovy a vzdělání dětem s cílem jejich bezproblémového zařazení do širší společnosti;
- citově intimní - rodina poskytuje všem svým členům jistotu, zázemí, vzájemně důvěrné a intimní vztahy, spolu s vědomím sounáležitosti **(51)**.

Futurologové předpovídají rozšiřování nových typů rodiny, které mají být zlomky tradiční vícegenerační rodiny. Například:

- rodinu složenou z jednoho dítěte a jednoho rodiče, což by mohl být častěji než dosud také otec;
- rodinu složenou ze dvou homosexuálních rodičů, přičemž biologickým rodičem je jeden z nich;
- rodinu s několika dětmi z různých manželství, dnes už ostatně dosti rozšířenou;
- rodinu, v níž se o děti budou starat jen prarodiče, a rodiče budou zcela pohlceni pracovní kariérou, dnes už také častou;
- třígenerační rodinu, v níž bude z každé generace jen jeden člen apod.

Tyto nové formy rodiny nepochybně budou klást na dospělé i na děti nové nároky. Ve všech typech rodiny však bude prosvítat tradiční pravzor s odlišenými rolemi rodičů. Tento univerzální vzorec je natolik mocný, že si podmaní i dvě spolu žijící homosexuální ženy – jednu vtlačí do tradiční mužské role a druhou do tradiční role ženy **(31)**.

1.8.1 Rodiny homosexuálních partnerů

V dostupné literatuře se zdůrazňuje důležitost systémového pohledu na homosexuální páry. Znamená to brát v úvahu i širší kontext, v němž se pár nachází – původní rodiny partnerů, případný kontakt s homosexuálním společenstvím, vliv většinové společnosti. Zvláště významný je postoj původních rodin k partnerství jejich dospělého dítěte s osobou stejného pohlaví. Podpora ze strany původní rodiny může přispívat k psychické vyrovnanosti a stabilitě páru, zatímco odmítání až zavržení původní rodinou může být zdrojem dlouhodobé psychické bolesti.

Problémy, se kterými se rodiče potýkají, mohou být následující: zvnitřněné negativní stereotypy a předsudky je potřeba nahradit přesnější informací o životě homosexuálů, silný bývá strach z reakce okolí, pocity viny a studu spojené se sociálním stigmatem. V neposlední řadě rodiče sužuje strach o zdraví dítěte kvůli hrozbě AIDS (40).

V počátcích výskytu nemoci AIDS se velmi často hovořilo o rizikových skupinách, které nesou hlavní podíl na přenášení nákazy HIV. Mezi těmito rizikovými skupinami zprvu dominovali gayové, u nichž došlo v 80. letech v západních zemích k ohromné promoženosti virem HIV.

V posledních deseti letech se ohnisko nákazy postupně přesunulo za hranice gay-minority směrem k heterosexuální populaci (27).

Zajímavé výsledky kvalitativního výzkumu rodičů dospělých homosexuálních potomků publikuje Katherine Allenová v knize *The dynamics of resilient families* (McCubbin at al.). Na základě hloubkových rozhovorů a pozorování těchto rodičů se snaží lépe porozumět jejich osobní zkušenosti. Proces akceptace faktu, že dítě má homosexuální orientaci, závisí podle autorky na těchto faktorech:

- zda rodiče již mají předchozí zkušenost s nějakým člověkem, který je „jiný“ či má nějaké stigma;
- jak dlouho rodiče vědí o sexuální orientaci dítěte;
- zda rodiče mají důvěryhodnou osobu, se kterou se o své pocity mohou podělit;
- kvalita vztahu rodič – dítě;

- stálost homosexuální identity dítěte či případná diskontinuita v homosexuální orientaci;
- přítomnost dalších dětí v rodině;
- hrozba epidemie AIDS;
- touha po vnucích;
- zda dítě žije v stabilním intimním vztahu.

Za resilientní neboli nezdolné považuje autorka rodiče, kteří se tváří v tvář nenormativní životní změně snaží udržet rodinu pohromadě. Žádní rodiče nepředpokládají, že by jejich dítě mohlo být homosexuální, proto na počátku stojí přinejmenším překvapení či zklamání. Jednotliví rodiče se liší tím, jak dlouho jim trvá cesta směrem k přijetí skutečnosti (40).

1.8.2 Homosexuální dvojice a eventualita svěřování dětí do výchovy

Velké množství homosexuálních párů touží po vlastním dítěti nebo po získání dítěte osvojením či svěřením do pěstounské péče. Představa výchovy dítěte homosexuální dvojicí se obecně setkává s mnohem nižší podporou ze strany veřejnosti než uzákonění partnerského soužití (27).

Tolerance okolí k homosexuálnímu páru často rázem opadne tehdy, když se ho týká rodičovství. U veřejnosti se mohou vynořit pocity pobouření, rozhořčení a nepochopení. Dosavadní výzkumy však dosud žádnou významnou odlišnost v rodičovství heterosexuálních a homosexuálních párů neprokázaly (40).

Také Fifková uvádí, že k dispozici máme výsledky výzkumů ze zahraničí, ze kterých je zřejmé, že výchova rodiči stejného pohlaví nijak neovlivňuje identitu dítěte, neovlivňuje ani jeho orientaci (homosexualitu nelze vychovat) a nezpůsobuje dětem větší trauma či frustraci, než s jakou se setkáváme v rodinách rodičů heterosexuálních (15).

Naše společnost je teprve v procesu vzrůstající tolerance a její postoje k homosexualitě i míra homofobie budou nadále procházet četnými změnami. Také v této problematice se postoje společnosti budou nadále vyvíjet (27).

1.8.3 *Homosexuální rodičovství*

U rodičovských práv, adopcí, výchovy dětí a reprodukčních práv je odlišné zacházení s homosexuálními lidmi pravděpodobně nejcitelnější. Lze říci, že rodičovství, vychovávání dětí a rodina zůstávají oblastí, kde stále přežívá velké množství pověr a předsudků o tom, co je „normální“ a „nejlepší“ pro děti.

Veřejná debata o výchově dětí stejnopohlavními páry je v České republice zatím na počátku a její zaměření mnohdy neodpovídá realitě (7).

Téma rodičovství homosexuálních párů, redukované především na debatu o adopcích, se vždy objevovalo při jednotlivých pokusech o uzákonění registrovaného partnerství, ovšem jako příliš kontroverzní nebylo ani samotnými gay a lesbickými aktivisty a aktivistkami příliš tematizováno, či bylo explicitně řečeno, že to není zájmem gay a lesbické komunity. Proto v současném zákoně o Registrovaném partnerství je výslovný zákaz společného či samostatného osvojení, včetně osvojení dítěte/dětí partnera/partnerky, ač je zákonem od obou vyžadována zodpovědnost za péči o děti ve společné domácnosti registrovaných.

Vedle primárně viditelné diskriminace v legislativě upravující homosexuální partnerství, způsobilo přijetí registrovaného partnerství situaci, kdy se v takovýchto nově vzniklých partnerstvích vyskytují třetí osoby, a to děti, jejichž situace není vhodně řešena (43).

Nedbálková uvádí, že i u nás žijí děti vychovávané dvěma maminkami nebo, i když méně často, dvěma tatínky. Většina dětí, které jsou v České republice vychovávány rodiči stejného pohlaví, pochází z předchozích heterosexuálních manželství svých rodičů.

Výzkumy gay rodin ukazují diverzitu rodinných konstelací se dvěma základními modely, kterými jsou rodiny s dětmi narozenými v předchozích heterosexuálních manželstvích a rodiny, kde se děti narodily či byly adoptovány poté, co rodiče navenek deklarovali svoji homosexuální orientaci.

Často se v souvislosti se zvažováním možnosti gay rodičovství objevuje obava, zda bude gay pár moci poskytnout přiměřené vzory mužských a ženských rolí, které

jsou tradičními očekáváními stále považovány za jediné zdravé rozdělení rolí v rodině. Ani v této oblasti výzkumy dosud nenaznačují žádný významný rozdíl. V sebeprojektivních testech nebyly nalezeny žádné rozdíly mezi dětmi homosexuálních a heterosexuálních rodičů a obě skupiny se tedy identifikovaly v souladu se svým biologickým pohlavím.

Závěrem lze říci, že výsledky dosavadních výzkumů nepotvrdily žádnou z obav, které byly v souvislosti s výchovou dětí v jednopohlavním páru vzneseny. Výzkumy neshledaly žádné významné rozdíly, které se týkají sebehodnocení dětí, jejich emoční vyrovnanosti či sociálního přizpůsobení (32).

2. CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY

2.1 Cíl práce

Cílem práce je provést komparaci názorů skupiny osob s heterosexuální a homosexuální orientací na možné formy partnerského soužití a rodičovství osob s homosexuální orientací.

Cílem práce je také přispět k aktuální a diskutované problematice možného rodičovství osob s homosexuální orientací.

2.2 Hypotéza

Byla stanovena následující hypotéza:

Existují významné rozdíly v názorech skupiny osob s heterosexuální a homosexuální orientací na možné formy partnerského soužití a rodičovství osob s homosexuální orientací v závislosti na sexuální orientaci.

3. METODIKA

3.1 Metody sběru dat

K dosažení výzkumných cílů byla zvolena metoda dotazování. Jako technika této metody byla využita technika dotazníku.

Dotazník je výzkumný a diagnostický prostředek ke shromažďování informací prostřednictvím dotazování osob. Podstatou je soubor otázek sestavených podle určitých kritérií, předkládaný v písemné podobě (37). Na dotazník respondent odpovídá písemně na otázky v tištěném formuláři (5). Dotazník je nejpoužívanější prostředek ke sběru informací. Vlastní dotazník by měl mít danou formální úpravu – úvodní formuli, která obsahuje oslovení, představení se respondentovi a zdůvodnění výzkumu (30).

Pro potřeby výzkumu byl utvořen stejný dotazník pro osoby s homosexuální orientací a osoby s heterosexuální orientací, aby se daly jejich názory později porovnat. Dotazník obsahoval celkem 18 otázek. Otázky č. 1 - 7 jsou otázky identifikační, zaměřené na věk, pohlaví, sexuální orientaci, rodinný stav, atd. Otázky č. 8 - 18 mapují názory na možné formy partnerského soužití a rodičovství osob s homosexuální orientací. Otázky byly koncipovány pro potřeby mého výzkumu a vycházely z jednotlivých oblastí daného tématu, které jsou v dnešní době aktuální a jsou shrnuty v teoretické části diplomové práce. Otázky v dotazníku byly uzavřené, respondenti vybírali vždy jednu z možných odpovědí, které byly v dotazníku dány. Dotazník byl určen pro osoby starší 18 let. Formulář dotazníku je uveden v příloze č. 1.

3.2 Zpracování dat

Zpracování výsledků dotazníků bylo provedeno v tabulkovém procesoru Microsoft Excel XP, kde byla získaná data zaznamenána ve formě předem definovaných kódů, odpovídajících jednotlivým položkám a možným odpovědím na ně. Následně byla data přenesena a statisticky zpracována v programu SPSS Modul Base 13.0.

Výstupy zpracování dat jsou tabulky. Program SPSS je v anglickém jazyce, proto jsou jednotlivé operace v tabulkách uvedeny v angličtině. Při tvorbě datové matice

je však možné definovat názvy proměnných v českém jazyce. Výstupy jsou proto z části v anglickém a z části v českém jazyce.

3.2.1 Použité statistické metody

Pro testování platnosti hypotézy práce byl použit Chí-kvadrát test nezávislosti. Test je založen na porovnávání pozorovaných četností s četnostmi očekávanými za předpokladu nezávislosti dvou proměnných. Testuje se nulová hypotéza, že dvě proměnné na sobě nezávisí proti alternativní hypotéze, že mezi nimi nějaký vztah existuje (11).

3.3 Charakteristika výzkumného souboru

Výzkumný soubor tvořily dvě skupiny respondentů. Osoby s homosexuální orientací tvořily první skupinu, druhou skupinu pak tvořily osoby s heterosexuální orientací.

Aby mohla být provedena komparace názorů těchto dvou skupin, musely si tyto dvě skupiny odpovídat v třídících kritériích. Jako třídící kritérium bylo zvoleno pohlaví, věková kategorie a vzdělání.

První skupina byla složena z žen a mužů s homosexuální orientací, kteří nějakým způsobem udržují kontakt s Jihočeskou Lambdou. Tento klub působí v jihočeském regionu a sdružuje osoby s homosexuální orientací. Během výzkumu bylo rozdáno 100 dotazníků. Celkem tento dotazník vyplnilo a odevzdalo 43 respondentů. Návratnost tedy činila 43 %.

Druhá skupina byla složena metodou párování z mužů a žen s heterosexuální orientací. Respondent z této skupiny musel odpovídat respondentovi s homosexuální orientací ve třech zadaných kritériích (pohlaví, věková kategorie a vzdělání). Proto tato skupina také obsahovala 43 respondentů. Dotazníky byly této skupině zadávány osobně, jejich návratnost byla 100%.

3.4 Vlastní realizace výzkumu

Na začátku roku 2009 probíhala přípravná fáze, která byla zaměřena na vlastní realizaci výzkumu. Byla zajištěna spolupráce s Jihočeskou Lambdou a byl domluven termín, kdy dojde k rozdávání dotazníků. Poté byl proveden předvýzkum. Disman uvádí, že předvýzkum testuje nástroje, které ve výzkumu hodláme použít (např. dotazník – srozumitelnost a jednoznačnost otázek) (12).

Po provedení předvýzkumu byly některé otázky dotazníku upraveny, tak aby byly lépe srozumitelné. Dotazník byl také zkrácen o tři položky, které se projeví jako nadbytečné.

V březnu 2009 byly rozdány dotazníky pro osoby s homosexuální orientací, teprve po jejich vyplnění a navrácení bylo možné začít s vyhledáváním osob s heterosexuální orientací podle zadaných kritérií (osoba s heterosexuální orientací se musela shodovat s osobou s homosexuální orientací pohlavím, věkovou kategorií a vzděláním). Osoby s heterosexuální orientací byly potom osloveny v průběhu dubna 2009.

4. VÝSLEDKY

4.1 Výsledky dotazníků osob s heterosexuální a homosexuální orientací

Dotazník byl shodně koncipován pro skupinu osob s heterosexuální a homosexuální orientací. Respondenti těchto dvou skupin si odpovídali v třídících kritériích (pohlaví, věková kategorie, vzdělání).

Tabulka č. 3 a č. 4 je společná pro obě dvě skupiny, které jsou stejně početně zastoupeny v třídících kritériích.

Otázka č. 1: Pohlaví a sexuální orientace

Výzkumu se zúčastnilo celkem 86 osob (tj. 100 %), z toho 43 osob (tj. 50%) s heterosexuální orientací, 43 osob (tj. 50%) s homosexuální orientací. Žen s heterosexuální orientací bylo 20 (tj. 23,3 %), stejný počet byl žen s homosexuální orientací. Mužů s heterosexuální orientací bylo 23 (tj. 26,7 %), stejný počet byl mužů s homosexuální orientací.

Tabulka č. 1: Pohlaví a sexuální orientace

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid heterosexuální žena	20	23,3	23,3	23,3
heterosexuální muž	23	26,7	26,7	50,0
homosexuální žena	20	23,3	23,3	73,3
homosexuální muž	23	26,7	26,7	100,0
Total	86	100,0	100,0	

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 2: Věk

Průměrný věk respondentů byl 31,33 let. Nejmladšímu respondentovi bylo 18 let a nejstaršímu respondentovi bylo 69 let. Respondenti byli takto zastoupeni ve skupině osob s heterosexuální orientací i homosexuální orientací.

Tabulka č. 2: Věk

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Věk	86	18	69	31,33	12,869
Valid N (listwise)	86				

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 3: Věková kategorie

Ve věkové kategorii 18-20 let bylo zastoupeno 18 respondentů (tj. 20,9 %). V další věkové kategorii 21-30 let bylo 32 respondentů (tj. 37,2 %), dále ve věkové kategorii 31-40 let bylo 22 respondentů (tj. 25,6 %), ve věkové kategorii 41-50 let bylo 8 respondentů (tj. 9,3 %). Ve věkové kategorii 61-70 let bylo 6 respondentů (tj. 7 %).

Respondenti s heterosexuální a homosexuální orientací byli v každé věkové kategorii zastoupeni stejně početně.

Tabulka č. 3: Věková kategorie

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 18-20	18	20,9	20,9	20,9
21-30	32	37,2	37,2	58,1
31-40	22	25,6	25,6	83,7
41-50	8	9,3	9,3	93
61-70	6	7,0	7,0	100,0
Total	86	100,0	100,0	

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 4: Nejvyšší dosažené vzdělání

Nejvíce byli zastoupeni respondenti se středoškolským vzděláním s maturitou, těchto respondentů bylo 36 (tj. 41,9 %). Druhým nejčastěji se objevujícím vzděláním bylo středoškolské bez maturity/vyučen, které bylo zastoupeno 30 respondenty (tj. 34,9%). Na třetím místě je základní vzdělání a vysokoškolské vzdělání, každé je zastoupeno 10 respondenty (tj. 11,6 %). Respondent s vyšším odborným vzděláním není zastoupen.

Respondenti s heterosexuální a homosexuální orientací byli v každé kategorii vzdělání stejně početně zastoupeni.

Tabulka č. 4: Nejvyšší dosažené vzdělání

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid základní	10	11,6	11,6	11,6
středoškolské bez maturity, vyučen	30	34,9	34,9	46,5
středoškolské s maturitou	36	41,9	41,9	88,4
vyšší odborné	0	0	0	88,4
vysokoškolské	10	11,6	11,6	100,0
Total	86	100,0	100,0	

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 5: Máte vlastní děti?

Na tuto otázku odpovídaly osoby s heterosexuální orientací. Bylo zjištěno, že 9 osob (tj. 20,9 %) s heterosexuální orientací má vlastní děti. Zbýlých 34 osob (tj. 79,1 %) nemá vlastní děti.

Tabulka č. 5: Máte vlastní děti?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ano	9	20,9	20,9	20,9
ne	34	79,1	79,1	100,0
Total	43	100,0	100,0	

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 5: Máte vlastní děti?

Na tuto otázku odpovídaly osoby s homosexuální orientací. Bylo zjištěno, že 6 osob (tj. 14 %) má vlastní děti, 37 osob (tj. 86 %) nemá vlastní děti.

Tabulka č. 5: Máte vlastní děti?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ano	6	14	14	14
ne	37	86	86	100,0
Total	43	100,0	100,0	

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 6: Rodinný stav

Na tuto otázku odpovídaly osoby s heterosexuální orientací. Nejvíce byly zastoupené osoby svobodné, těchto osob bylo 35 (tj. 81,4 %). Osoby ženaté/vdané byly zastoupeny 3 respondenty (tj. 7 %). Stejný počet byl také osob, které uvedly, že jsou rozvedené. Respondentů, kteří uvedli jejich rodinný stav vdova/vdovec, byli 2 (tj. 4,6 %).

Tabulka č. 6: Rodinný stav

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid svobodný(á)	35	81,4	81,4	81,4
ženatý, vdaná	3	7	7	88,4
rozvedený, rozvedená	3	7	7	95,4
vdova, vdovec	2	4,6	5	100,0
Total	43	100,0	100,0	

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 6: Rodinný stav

Na tuto otázku odpovídaly osoby s homosexuální orientací. Nejvíce byly zastoupené osoby svobodné, těchto osob bylo 35 (tj. 81,4 %). Poté byly nejvíce zastoupené osoby, které uvedly, že jsou rozvedené, a to celkem 4 osoby (tj. 9,3 %). Osoby, které uvedly, že jsou zaregistrované, byly celkem 3 (tj. 7 %). V souboru byla 1 osoba (tj. 2,3 %), která uvedla jako rodinný stav ženatý/vdaná. V souboru nebyla zastoupena osoba, která by uvedla v rodinném stavu vdova/vdovec.

Tabulka č. 6: Rodinný stav

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid svobodný(á)	35	81,4	81,4	81,4
ženatý, vdaná	1	2,3	2,3	83,7
zaregistrovaná/ý	3	7	7	90,7
rozvedený, rozvedená	4	9,3	9,3	100,0
vdova, vdovec	0	0	0	
Total	43	100,0	100,0	

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 7: Máte osobní zkušenost s osobou, která je homosexuálně orientovaná?

Tato otázka byla položena osobám s heterosexuální orientací. Odpověď ano zvolilo 32 respondentů (tj. 74,4%). Osobní zkušenost s osobou, která je homosexuálně orientovaná, nemá 11 respondentů (tj. 25,6%).

Tabulka č. 7: Máte osobní zkušenost s osobou, která je homosexuálně orientovaná?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ano	32	74,4	74,4	74,4
ne	11	25,6	25,6	100,0
Total	43	100,0	100,0	

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 7: Máte osobní zkušenost s osobou, která je homosexuálně orientovaná?

Tato otázka byla položena osobám s homosexuální orientací. Odpověď ano zvolilo 43 respondentů (tj. 100 %). Odpověď ne nezvolil žádný respondent.

Tabulka č. 7: Máte osobní zkušenost s osobou, která je homosexuálně orientovaná?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ano	43	100	100	100,0
ne	0	0	0	100,0
Total	43	100,0	100,0	

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 8: Souhlasil(a) byste s možností oficiální adopce dětí homosexuálními páry?

Nejčastěji odpovídaly osoby s heterosexuální orientací na otázku, zda by souhlasily s možností oficiální adopce, že neví. Takto odpovědělo 13 respondentů (tj. 30,2 %). Druhou nejčastější odpovědí byla odpověď spíše ano, tuto odpověď zvolilo 12 respondentů (tj. 27,9 %). Dále 11 respondentů (25,6 %) uvedlo odpověď spíše ne. Odpověď rozhodně ano zvolilo 5 respondentů (tj. 11,6 %). Odpověď rozhodně ne byla zvolena 2 respondenty (tj. 4,7%).

Osoby s homosexuální orientací zvolily nejčastěji odpověď rozhodně ano, takto odpovědělo 26 osob (tj. 60,5 %). Druhou nejčastější odpovědí byla odpověď spíše ano, tuto odpověď zvolilo 12 osob (tj. 27,9 %). Odpověď nevím zvolily 4 osoby (tj. 9,3 %). Odpověď spíše ne zvolila 1 osoba (tj. 2,3 %). Odpověď rozhodně ne nezvolil žádný respondent.

Tabulka č. 8: Souhlasil(a) byste s možností oficiální adopce dětí homosexuálními páry?

						Total
	rozhodně ano	spíše ano	nevím	spíše ne	rozhodně ne	
Osoby s heterosexuální orientací	5 11,6 %	12 27,9 %	13 30,2 %	11 25,6 %	2 4,7%	43 100%
Osoby s homosexuální orientací	26 60,5%	12 27,9%	4 9,3%	1 2,3%	0 0%	43 100%
Total	31 36%	24 27,9%	17 19,8%	12 14%	2 2,3%	86 100%

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 9: Souhlasil(a) byste s možností oficiální pěstounské péče o děti homosexuálními páry?

Osoby s heterosexuální orientací na tuto otázku zvolily nejčastěji odpověď spíše ano, tuto odpověď vybralo 12 respondentů (tj. 27,8 %). Druhou nejčastější odpovědí na tuto otázku byla odpověď nevím a spíše ne. Odpověď nevím byla zvolena 11 respondenty (tj. 25,6 %). Odpověď spíše ne byla zvolena také 11 respondenty (tj. 25,6 %). Odpověď rozhodně ano vybralo 6 respondentů (tj. 14 %). Odpověď rozhodně ne byla vybrána 3 respondenty (tj. 7 %).

Osoby s homosexuální orientací na tuto otázku zvolily nejčastěji odpověď rozhodně ano. Tuto odpověď vybralo 26 respondentů (tj. 60,5 %). Odpověď spíše ano byla vybrána 14 respondenty (tj. 32,6 %). Odpověď nevím byla zvolena 2 respondenty (tj. 4,6 %). Odpověď spíše ne byla zvolena 1 respondentem (tj. 2,3 %). Odpověď rozhodně nebyla vybrána žádným respondentem.

Tabulka č. 9: Souhlasil(a) byste s možností oficiální pěstounské péče o děti homosexuálními páry?

						Total
	rozhodně ano	spíše ano	nevím	spíše ne	rozhodně ne	
Osoby s heterosexuální orientací	6 14%	12 27,8%	11 25,6%	11 25,6%	3 7%	43 100%
Osoby s homosexuální orientací	26 60,5%	14 32,6%	2 4,6%	1 2,3%	0 0%	43 100%
Total	32 37,2%	26 30,2%	13 15,1%	12 14%	3 3,5%	86 100%

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 10: Souhlasíte s přijetím zákona o registrovaném partnerství?

Nejčastější odpovědí osob s heterosexuální orientací na tuto otázku byla odpověď spíše ano, takto odpovědělo 20 respondentů (tj. 46,5 %). Odpověď rozhodně ano zvolilo 15 respondentů (tj. 34,9 %). Odpověď spíše ne zvolili 4 respondenti (tj. 9,3 %). Odpověď nevím byla zvolena 3 respondenty (tj. 7%). Odpověď rozhodně ne zvolil 1 respondent (tj. 2,3%).

Osoby s homosexuální orientací nejčastěji volily odpověď rozhodně ano, takto odpovědělo 35 respondentů (tj. 81,5 %). Odpověď spíše ano zvolilo 5 respondentů (tj. 11,6 %). Odpověď nevím byla zvolena 2 respondenty (tj. 4,7 %). Odpověď rozhodně ne zvolil 1 respondent (tj. 2,3 %). Odpověď spíše ne nezvolil žádný respondent.

Tabulka č. 10: Souhlasíte s přijetím zákona o registrovaném partnerství?

						Total
	rozhodně ano	spíše ano	nevím	spíše ne	rozhodně ne	
Osoby s heterosexuální orientací	15 34,9%	20 46,5%	3 7%	4 9,3%	1 2,3%	43 100%
Osoby s homosexuální orientací	35 81,5%	5 11,6%	2 4,6%	0 0%	1 2,3%	43 100%
Total	50 58,1%	25 29,1%	5 5,8%	4 4,7%	2 2,3%	86 100%

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 11: Souhlasil(a) byste s legalizací takové formy rodinného uspořádání osob s homosexuální orientací, která by byla z právního hlediska shodná s manželstvím?

Osoby s heterosexuální orientací volily nejčastěji odpověď spíše ano a odpověď spíše ne. Odpověď spíše ano zvolilo 15 respondentů (tj. 34,9%), také odpověď spíše ne zvolilo 15 respondentů (tj. 34,9%). Odpověď rozhodně ano zvolilo 6 respondentů (tj. 13,9%). Odpověď nevím zvolili 4 respondenti (tj. 9,3%). Odpověď rozhodně ne zvolili 3 respondenti (tj. 7%).

Osoby s homosexuální orientací uváděly nejčastěji odpověď rozhodně ano, takto odpovědělo 32 respondentů (tj. 74,4%). Odpověď spíše ano zvolilo 7 respondentů (tj. 16,3%). Odpověď nevím uvedli 3 respondenti (tj. 7%). Odpověď spíše ne byla zvolena 1 respondentem (tj. 2,3%). Odpověď rozhodně ne nezvolil žádný respondent.

Tabulka č. 11: Souhlasila byste s legalizací takové formy rodinného uspořádání osob s homosexuální orientací, která by byla z právního hlediska shodná s manželstvím?

						Total
	rozhodně ano	spíše ano	nevím	spíše ne	rozhodně ne	
Osoby s heterosexuální orientací	6 13,9%	15 34,9%	4 9,3%	15 34,9%	3 7%	43 100%
Osoby s homosexuální orientací	32 74,4%	7 16,3%	3 7%	1 2,3%	0 0%	43 100%
Total	38 44,2%	22 25,6%	7 8,1%	16 18,6%	3 3,5%	86 100%

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 12: Myslíte si, že je naše společnost připravená na adopci dětí homosexuálními páry?

Osoby s heterosexuální orientací volily nejčastěji odpověď spíše ne, tuto odpověď zvolilo 25 respondentů (tj. 58,1%). Odpověď rozhodně ne byla vybrána 7 respondenty (tj. 16,3%). Odpověď nevím byla zvolena také 7 respondenty (tj. 16,3%). Odpověď spíše ano zvolili 4 respondenti (tj. 9,3 %). Odpověď rozhodně ano nevybral žádný respondent.

Osoby s homosexuální orientací na tuto otázku volily nejčastější odpověď spíše ne, tato odpověď byla vybrána 21 respondenty (tj. 48,8 %). Odpověď spíše ano byla zvolena 9 respondenty (tj. 20,9%). Odpověď nevím zvolilo 6 respondentů (tj. 14 %). Odpověď rozhodně ne byla vybrána 5 respondenty (tj. 11,6 %). Odpověď rozhodně ano zvolili 2 respondenti (tj. 4,7 %).

Tabulka č. 12: Myslíte si, že je naše společnost připravená na adopci dětí homosexuálními páry?

						Total
	rozhodně ano	spíše ano	nevím	spíše ne	rozhodně ne	
Osoby s heterosexuální orientací	0 0%	4 9,3%	7 16,3%	25 58,1%	7 16,3%	43 100%
Osoby s homosexuální orientací	2 4,7%	9 20,9%	6 14%	21 48,8%	5 11,6%	43 100%
Total	2 2,3%	13 15,1%	13 15,1%	46 53,5%	12 14%	86 100%

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 13: Myslíte si, že se liší homosexuální rodiče od heterosexuálních rodičů ve schopnostech pečovat o děti?

Osoby s heterosexuální orientací na tuto otázku nejčastěji odpověď spíše ne, takto odpovědělo 16 respondentů (tj. 37,2 %). Odpověď spíše ano vybralo 8 respondentů (tj. 18,6 %). Odpověď nevím také vybralo 8 respondentů (tj. 18,6 %). Odpověď rozhodně ano byla vybrána 6 respondenty (tj. 14 %). Odpověď rozhodně ne byla vybrána 5 respondenty (tj. 11,6 %).

Osoby s homosexuální orientací vybíraly nejčastěji odpověď rozhodně ne, tuto odpověď zvolilo 24 respondentů (tj. 55,8%). Odpověď spíše ne vybralo 10 respondentů (tj. 23,3 %). Odpověď spíše ano zvolilo 5 respondentů (tj. 11,6 %). Odpověď rozhodně ano vybrali 3 respondenti (tj. 7 %). 1 respondent (tj. 2,3 %) se rozhodl pro odpověď nevím.

Tabulka č. 13: Myslíte si, že se liší homosexuální rodiče od heterosexuálních rodičů ve schopnosti pečovat o děti?

						Total
	rozhodně ano	spíše ano	nevím	spíše ne	rozhodně ne	
Osoby s heterosexuální orientací	6 14%	8 18,6%	8 18,6%	16 37,2%	5 11,6%	43 100%
Osoby s homosexuální orientací	3 7%	5 11,6%	1 2,3%	10 23,3%	24 55,8%	43 100%
Total	9 10,5%	13 15,1%	9 10,5%	26 30,2%	29 33,7%	86 100%

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 14: Souhlasil(a) byste s tím, aby homosexuální pár žádající o adopci či pěstounskou péči měl stejná práva jako heterosexuální pár?

Nejčastější odpovědí, kterou zvolily osoby s heterosexuální orientací, byla odpověď spíše ne. Tuto odpověď zvolilo 13 respondentů (tj. 30,2 %). Odpověď spíše ano byla vybrána 9 respondenty (tj. 20,9 %). Odpověď rozhodně ano vybralo 8 respondentů (tj. 18,6 %). Odpověď nevím byla také zvolena 8 respondenty (tj. 18,6 %). Odpověď rozhodně ne byla 5 respondenty (tj. 11,7 %).

Osoby s homosexuální orientací na tuto otázku nejčastěji zvolily odpověď rozhodně ano, takto odpovědělo 35 respondentů (tj. 81,4 %). Odpověď spíše ano vybrali 4 respondenti (tj. 9,3 %). Odpověď nevím zvolili 3 respondenti (tj. 7 %). Odpověď spíše ne byla zvolena 1 respondentem (tj. 2,3 %). Žádný respondent nezvolil odpověď rozhodně ne.

Tabulka č. 14: Souhlasil(a) byste s tím, aby homosexuální pár žádající o adopci či pěstounskou péči měl stejná práva jako heterosexuální pár?

						Total
	rozhodně ano	spíše ano	nevím	spíše ne	rozhodně ne	
Osoby s heterosexuální orientací	8 18,6%	9 20,9%	8 18,6%	13 30,2%	5 11,7%	43 100%
Osoby s homosexuální orientací	35 81,4%	4 9,3%	3 7%	1 2,3%	0 0%	43 100%
Total	43 50%	13 15,1%	11 12,8%	14 16,3%	5 5,8%	86 100%

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 15: Myslíte si, že má vliv na psychický vývoj dětí výchova homosexuálním párem?

Nejčastější odpovědí, kterou zvolily osoby s heterosexuální orientací na tuto otázku, byla odpověď spíše ano. Tuto odpověď zvolilo 21 respondentů (tj. 48,8%). Odpověď spíše ne zvolilo 10 respondentů (tj. 23,2 %). Odpověď rozhodně ano byla vybrána 6 respondenty (tj. 14 %). Odpověď nevím také zvolilo také 6 respondentů (tj. 14 %). Odpověď rozhodně ne nezvolil žádný respondent.

Nejčastější odpovědí, kterou vybraly osoby s homosexuální orientací, byla odpověď rozhodně ne. Tuto odpověď zvolilo 16 respondentů (tj. 37,2 %). Odpověď spíše ne vybralo 14 respondentů (tj. 32,6 %). Odpověď spíše ano vybralo 5 respondentů (tj. 11,6 %). Odpověď nevím byla vybrána také 5 respondenty (tj. 11,6 %). Odpověď rozhodně ano zvolili 3 respondenti (tj. 7 %).

Tabulka č. 15: Myslíte si, že má vliv na psychický vývoj dětí výchova homosexuálním párem?

						Total
	rozhodně ano	spíše ano	nevím	spíše ne	rozhodně ne	
Osoby s heterosexuální orientací	6 14%	21 48,8%	6 14%	10 23,2%	0 0%	43 100%
Osoby s homosexuální orientací	3 7%	5 11,6%	5 11,6%	14 32,6%	16 37,2%	43 100%
Total	9 10,5%	26 30,2%	11 12,8%	24 27,9%	16 18,6%	86 100%

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 16: Myslíte si, že ovlivňuje výchova homosexuálním párem sexuální orientaci dítěte?

Osoby s heterosexuální orientací nejčastěji na tuto otázku zvolily odpověď spíše ne, tuto odpověď vybralo 17 respondentů (tj. 39,6 %). Odpověď nevím byla vybrána 12 respondenty (tj. 27,9%). Odpověď spíše ano byla vybrána 8 respondenty (tj. 18,6 %). Odpověď rozhodně ne vybralo 5 respondentů (tj. 11,6 %). Odpověď rozhodně ano zvolil 1 respondent (tj. 2,3 %).

Osoby s homosexuální orientací zvolily nejčastěji odpověď rozhodně ne, tuto odpověď vybralo 33 respondentů (tj. 76,8 %). Odpověď spíše ne byla vybrána 8 respondenty (tj. 18,6 %). Odpověď nevím vybral 1 respondent (tj. 2,3 %). Odpověď spíše ano vybral také 1 respondent (tj. 2,3 %). Odpověď rozhodně ano nezvolil žádný respondent.

Tabulka č. 16: Myslíte si, že ovlivňuje výchova homosexuálním párem sexuální orientaci dítěte?

						Total
	rozhodně ano	spíše ano	nevím	spíše ne	rozhodně ne	
Osoby s heterosexuální orientací	1 2,3%	8 18,6%	12 27,9%	17 39,6%	5 11,6%	43 100%
Osoby s homosexuální orientací	0 0%	1 2,3%	1 2,3%	8 18,6%	33 76,8%	43 100%
Total	1 1,2%	9 10,5%	13 15,1%	25 29%	38 44,2%	86 100%

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 17: Souhlasil(a) byste s možností umělého oplodnění pro ženy s homosexuální orientací? (Ženy s homosexuální orientací, které nesplňují kritéria pro oplodnění, tj. trvalý heterosexuální vztah.)

Osoby s heterosexuální orientací na tuto otázku nejčastěji zvolily odpověď spíše ano, 14 respondentů (tj. 32,6 %) zvolilo tuto odpověď. Odpověď nevím vybralo 10 respondentů (tj. 23,3 %). Odpověď rozhodně ano byla vybrána 9 respondenty (tj. 20,9%). Odpověď spíše ne zvolilo také 9 respondentů (tj. 20,9 %). Rozhodně ne odpověděl 1 respondent (tj. 2,3 %).

Osoby s homosexuální orientací nejčastěji zvolily na tuto otázku odpověď rozhodně ano, takto odpovědělo 30 respondentů (tj. 69,8 %). Odpověď spíše ano byla vybrána 8 respondenty (tj. 18,6 %). Odpověď nevím zvolilo 5 respondentů (tj. 11,6%). Odpověď spíše ne a rozhodně ne nebyla vybrána žádným respondentem.

Tabulka č. 17: Souhlasil(a) byste s možností umělého oplodnění pro ženy s homosexuální orientací? (Ženy s homosexuální orientací, které nesplňují kritéria pro oplodnění, tj. trvalý heterosexuální vztah.)

						Total
	rozhodně ano	spíše ano	nevím	spíše ne	rozhodně ne	
Osoby s heterosexuální orientací	9 20,9%	14 32,6%	10 23,3%	9 20,9%	1 2,3%	43 100%
Osoby s homosexuální orientací	30 69,8%	8 18,6%	5 11,6%	0 0%	0 0%	43 100%
Total	39 45,3%	22 25,6%	15 17,4%	9 10,5%	1 1,2%	86 100%

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 18: Myslíte si, že by homosexuální páry měly žít v bezdětném partnerském svazku?

Osoby s heterosexuální orientací na tuto otázku zvolily nejčastěji odpověď spíše ne, tuto odpověď vybralo 14 respondentů (tj. 32,6%). Odpověď nevím vybralo 13 respondentů (tj. 30,2%). Odpověď spíše ano byla vybrána 8 respondenty (tj. 18,6 %). Odpověď rozhodně ne zvolilo 6 respondentů (13,9 %). Odpověď rozhodně ano byla vybrána 2 respondenty (tj. 4,7 %).

Osoby s homosexuální orientací na tuto otázku nejčastěji zvolily odpověď rozhodně ne, tuto odpověď zvolilo 25 respondentů (tj. 58,1 %). Odpověď spíše ne vybralo 11 respondentů (25,6 %). Odpověď nevím zvolili 4 respondenti (tj. 9,3 %). Odpověď spíše ano byla zvolena 2 respondenty (tj. 4,7 %). Odpověď rozhodně ano byla vybrána 1 respondentem (tj. 2,3 %).

Tabulka č. 18: Myslíte si, že by homosexuální páry měly žít v bezdětném partnerském svazku?

						Total
	rozhodně ano	spíše ano	nevím	spíše ne	rozhodně ne	
Osoby s heterosexuální orientací	2 4,7%	8 18,6%	13 30,2%	14 32,6%	6 13,9%	43 100%
Osoby s homosexuální orientací	1 2,3%	2 4,7%	4 9,3%	11 25,6%	25 58,1%	43 100%
Total	3 3,5%	10 11,6%	17 19,8%	25 29,1%	31 36%	86 100%

Zdroj: vlastní výzkum

5. DISKUSE

Zpracováním diplomové práce bych chtěla přispět k aktuální a diskutované problematice možného rodičovství osob s homosexuální orientací. V posledních letech se homosexualita stává velmi diskutovaným tématem. Řada sociologických výzkumů svědčí o proměně veřejného mínění vůči mužům a ženám s homosexuální orientací. Otázkou zůstává, zda dochází k proměně veřejného mínění i na otázky možného rodičovství osob s homosexuální orientací.

Janošová uvádí: „Představa výchovy dítěte homosexuální dvojicí se obecně setkává s mnohem nižší podporou ze strany veřejnosti než uzákonění partnerského soužití.“ Přitom podle Janošové touží velké množství homosexuálních párů po vlastním dítěti nebo po získání dítěte osvojením či svěřením do pěstounské péče (27).

Byla stanovena hypotéza: Existují významné rozdíly v názorech skupiny osob s heterosexuální a homosexuální orientací na možné formy partnerského soužití a rodičovství osob s homosexuální orientací v závislosti na sexuální orientaci.

Výzkumem se hypotéza potvrdila. Zároveň se ukázaly další zajímavé aspekty, které danou problematiku provázejí. Problematiku se pokusím rozebrat v následujících odstavcích.

Pro výzkum v dané oblasti byla zvolena metoda dotazování. Jako technika této metody byla využita technika dotazníku. Pro skupinu osob s homosexuální orientací i pro skupinu osob s heterosexuální orientací byl koncipován stejný dotazník, který byl zaměřen na otázky, které se týkají možných forem partnerského soužití a rodičovství osob s homosexuální orientací. Dotazník obsahoval stejné otázky pro obě dvě skupiny osob, proto, aby se výsledky těchto dvou skupin osob daly porovnat. Pro testování platnosti hypotézy práce byl použit Chí-kvadrát test nezávislosti. V odpovědích na 10 otázek z 11ti, zaměřených na názory na možné formy partnerského soužití a rodičovství osob s homosexuální orientací, byly nalezeny statisticky významné rozdíly v závislosti na sexuální orientaci respondentů. Pouze u jedné otázky nebyly nalezeny statisticky významné rozdíly v odpovědích v závislosti na sexuální orientaci zúčastněných osob. Platnost hypotézy dokládají kontingenční tabulky č. 8. -18. uvedené v kapitole č. 4.

Výsledky. Tabulky č. 8 - 18 uvedené v Příloze č. 2 zobrazují hodnotu chí-kvadrát statistiky.

První otázka v dotazníku byla zaměřena na sexuální orientaci. Výzkumu se zúčastnilo celkem 86 osob (tj. 100 %), z toho 43 osob (tj. 50%) s heterosexuální orientací, 43 osob (tj. 50%) s homosexuální orientací. Žen s heterosexuální orientací bylo 20 (tj. 23,3 %), stejný počet byl žen s homosexuální orientací. Mužů s heterosexuální orientací bylo 23 (tj. 26,7 %), stejný počet byl mužů s homosexuální orientací.

Druhá otázka byla zaměřena na věk respondentů. Bylo zjištěno, že průměrný věk respondentů byl 31,33 let. Nejmladšímu respondentovi bylo 18 let a nejstaršímu respondentovi bylo 69 let. Tato otázka sloužila také jako kontrolní, dotazník byl určen pro respondenty starší 18 let.

Následovala otázka, která zjišťovala, do jaké věkové kategorie patří respondenti. Ve věkové kategorii 18-20 let bylo zastoupeno 18 respondentů (tj. 20,9 %). V další věkové kategorii 21-30 let bylo 32 respondentů (tj. 37,2 %), dále ve věkové kategorii 31-40 let bylo 22 respondentů (tj. 25,6 %), ve věkové kategorii 41-50 let bylo 8 respondentů (tj. 9,3 %). Ve věkové kategorii 61-70 let bylo 6 respondentů (tj. 7 %).

Další otázka se zabývala nejvyšším dosaženým vzděláním respondentů. Nejvíce byli zastoupeni respondenti se středoškolským vzděláním s maturitou, těchto respondentů bylo 36 (tj. 41,9 %). Druhým nejčastěji se objevujícím vzděláním bylo středoškolské bez maturity/vyučen, které bylo zastoupeno 30 respondenty (tj. 34,9%). Na třetím místě je základní vzdělání a vysokoškolské vzdělání, každé je zastoupeno 10 respondenty (tj. 11,6 %). Respondent s vyšším odborným vzděláním nebyl zastoupen. V otázkách č. 1, 3, 4 bylo důležité, aby se respondenti obou výzkumných souborů shodovali v zadaných kritériích (osoba s heterosexuální orientací se musela shodovat s osobou s homosexuální orientací pohlavím, věkovou kategorií a vzděláním).

Další otázka se zabývala tím, zda respondenti mají vlastní děti. Bylo zjištěno, že 9 osob (tj. 20,9 %) s heterosexuální orientací má vlastní děti. U osob s homosexuální orientací bylo zjištěno, že 6 osob (tj. 14 %) má vlastní děti. Tento výsledek může být zapříčiněn tím, že se výzkumu zúčastnili respondenti mladších věkových kategorií.

U osob s homosexuální orientací to může být dáno nemožností adopce nebo pěstounské péče stejnopohlavními páry.

V další otázce měli respondenti uvést jejich rodinný stav. U obou skupin respondentů byly nejvíce zastoupeny osoby svobodné. Zde bych za zajímavost uvedla, že v souboru respondentů s homosexuální orientací se nacházely 3 osoby, které uzavřely registrované partnerství. K 31. 12. 2008 využilo registrované partnerství v České republice 712 gay a lesbických párů (510 mužských a 202 ženských) (21).

Další otázka zjišťovala, zda mají respondenti osobní zkušenost s osobou, která je homosexuálně orientovaná. Odpověď ano zvolilo 32 respondentů s heterosexuální orientací (tj. 74,4%). Osobní zkušenost s osobou, která je homosexuálně orientovaná, nemá 11 respondentů s heterosexuální orientací (tj. 25,6%). Janošová uvádí: „Homosexuální lidé měli v roce 1994 tendenci své zaměření tajit před svými přáteli a známými. Do roku 1994 se totiž nezvýšilo množství těch, kteří by mezi svými známými znali někoho takto orientovaného“ (27). Z těchto výsledků je patrné, že lidé s homosexuální orientací své zaměření již tolik netají a často je svěří své rodině nebo známým. Tato otázka byla také položena osobám s homosexuální orientací. Odpověď ano zvolilo 43 respondentů (tj. 100 %). Odpověď ne nezvolil žádný respondent.

Hypotézu, že existují významné rozdíly v názorech skupiny osob s heterosexuální a homosexuální orientací na možné formy partnerského soužití a rodičovství osob s homosexuální orientací v závislosti na sexuální orientaci, potvrzují výsledky výzkumu skupin osob s heterosexuální a homosexuální orientací na následující otázce.

Zajímavé jsou výsledky položky, která se týkala možnosti oficiální adopce dětí homosexuálními páry. S adoptí souhlasilo (zvolilo kladnou odpověď: rozhodně ano, spíše ano) 17 respondentů (tj. 39,5 %) s heterosexuální orientací. Z respondentů s homosexuální orientací s adoptí souhlasilo (zvolilo kladnou odpověď: spíše ano, rozhodně ano) 38 osob (tj. 88,4 %). S adoptí nesouhlasilo (zvolilo zápornou odpověď: spíše ne, rozhodně ne) 13 respondentů (tj. 30,3 %) s heterosexuální orientací. Nesouhlas s adoptí (byla vybrána odpověď: spíše ne) vyjádřil 1 respondent (tj. 2,3 %) s homosexuální orientací. Ve výzkumu se také ukázal zajímavý jev, 13 respondentů (tj.

30,2 %) s heterosexuální orientací na tuto otázku odpovědělo, že neví. Odpověď neví byla zvolena 4 osobami (tj. 9,3 %) s homosexuální orientací.

Výsledky mého výzkumu se rozcházejí s výsledky, které uvedlo Centrum pro výzkum veřejného mínění. Tento výzkum uvádí, že 65 % občanů řeklo „spíše“ nebo „rozhodně“ ne na právo gayů a leseb adoptovat děti, 23 % by s tímto právem naopak souhlasilo. Výsledky jsou z května roku 2008 (45).

Domnívám se, že se výsledky mého výzkumu mohou s tímto výzkumem rozcházet z více důvodů. Jedním z důvodů by mohl být i věk respondentů.

Proto se domnívám, že vyšší procentuální zastoupení respondentů s heterosexuální orientací, kteří souhlasili s adopcí dětí homosexuálními páry, může být způsobeno tím, že v této skupině respondentů jsou převážně osoby mladší (viz: tabulka č. 3, kap. 4.1).

Podle zahraničních výzkumů ovlivňuje postoje lidí k otázkám, které se týkají lidí s homosexuální orientací, více faktorů. Mezi nejvýznamnější patří např. náboženské přesvědčení. Restriktivnější postoje také vyjadřují lidé méně vzdělaní a starší (53).

Zde bych také chtěla uvést, že k otázce adopce dětí homosexuálními páry lze najít celou řadu rozličných názorů a postojů. Janošová uvádí: „V minulých letech mnozí sexuologové svěřování ústavních dětí do adopce či do pěstounské péče homosexuálními páry nedoporučovali. Zastánců výše uvedeného postoje z řad odborníků v posledních letech začíná ubývat“ (27).

Dále byla zajímavá komparace výsledků odpovědí skupiny osob s heterosexuální orientací a skupiny osob s homosexuální orientací na otázku, zda souhlasí s možností oficiální pěstounské péče o děti homosexuálními páry. S pěstounskou péčí souhlasí (zvolilo kladnou odpověď: spíše ano, rozhodně ano) 18 respondentů (tj. 41,8 %). Z respondentů s homosexuální orientací uvedlo 40 respondentů (tj. 93,1 %), že souhlasí (zvolilo kladnou odpověď: spíše ano, rozhodně ne) s možností oficiální pěstounské péče.

V další otázce byli respondenti dotazováni, zda souhlasí s přijetím zákona o registrovaném partnerství. Kladnou odpověď (spíše ano, rozhodně ano) zvolilo 35 respondentů (tj. 81,4 %) s heterosexuální orientací. Z respondentů s homosexuální

orientací vybralo kladnou odpověď 40 respondentů (tj. 93 %). Tento výzkum koresponduje s výzkumem, který byl uskutečněn Centrem pro výzkum veřejného mínění v květnu 2008. V tomto výzkumu bylo zjištěno, že 75 % respondentů souhlasí (zvolilo kladnou odpověď: spíše ano, rozhodně ano) s právem lidí s homosexuální orientací uzavřít registrované partnerství **(45)**.

Respondentům byla také položena otázka, zda souhlasí s legalizací takové formy rodinného uspořádání osob s homosexuální orientací, která by byla z právního hlediska shodná s manželstvím. Kladnou odpověď (spíše ano, rozhodně ano) uvedlo 21 respondentů (tj. 48,8 %) s heterosexuální orientací. Z respondentů s homosexuální orientací vybralo kladnou odpověď (spíše ano, rozhodně ano) 39 respondentů (tj. 90,7 %). Také tímto se zabývalo Centrum pro výzkum veřejného mínění, bylo zjištěno, že 38 % respondentů souhlasí s tím, aby lidé s homosexuální orientací měli právo uzavřít sňatek **(45)**.

Další zajímavé výsledky přinesla otázka, zda si respondenti myslí, že je naše společnost připravena na adopci dětí homosexuálními páry. Toto je jediná otázka dotazníku, kde se neprokázaly statisticky významné rozdíly v názorech obou skupin v závislosti na sexuální orientaci respondentů. Osoby s heterosexuální orientací zvolily nejčastěji zápornou odpověď (spíše ne, rozhodně ne), takto odpovědělo 32 respondentů (tj. 74,4 %). Kladná odpověď (spíše ano) byla vybrána 4 respondenty (tj. 9,3 %). Zbytek respondentů uvedl odpověď nevím. Z respondentů s homosexuální orientací uvedlo zápornou odpověď (spíše ne, rozhodně ne) 26 respondentů (tj. 61,4 %). Kladnou odpověď (spíše ano, rozhodně ano) vybralo 11 respondentů (tj. 25,6 %). Zbytek respondentů uvedl odpověď nevím. Janošová uvádí: „Naše společnost je teprve v procesu vzrůstající tolerance a její postoje k homosexualitě i míra homofobie budou nadále procházet četnými změnami“ **(27)**.

V další otázce byli respondenti dotazováni, zda si myslí, že se liší homosexuální rodiče od heterosexuálních rodičů ve schopnostech pečovat o děti. Odpověď spíše ne a rozhodně ne vybralo 21 respondentů (tj. 48,8 %) s heterosexuální orientací. Tuto odpověď vybralo 34 respondentů (tj. 79,1 %) s homosexuální orientací. Zde je také

vidět rozdílnost názorů na dané téma osob s homosexuální orientací a osob s heterosexuální orientací.

Dále byla respondentům položena otázka, zda souhlasí s tím, aby homosexuální pár žádající o adopci či pěstounskou péči měl stejná práva jako heterosexuální pár. Kladnou odpověď (spíše ano, rozhodně ano) vybralo 17 respondentů (tj. 39,5 %) s heterosexuální orientací. Z respondentů s homosexuální orientací uvedlo kladnou odpověď 39 respondentů (tj. 90,7 %).

Na rozdíl od adopce, uzavření registrovaného partnerství nebrání tomu, aby se gayové a lesby stali pěstouny, avšak pouze individuálně, nikoli jako pár. Společnými pěstouny se mohou stát pouze manželé (7).

Respondenti také odpovídali na otázku, zda si myslí, že má vliv na psychický vývoj dětí výchova homosexuálním párem. Kladnou odpověď (spíše ano, rozhodně ano) zvolilo 27 respondentů (tj. 62,8 %) s heterosexuální orientací. Z respondentů s homosexuální orientací uvedlo kladnou odpověď (spíše ano, rozhodně ano) 8 respondentů (tj. 18,6 %) s homosexuální orientací.

Sobotková uvádí, že většina dostupných zahraničních výzkumů popírá, že by vývoj dětí byl v rodině homosexuálních partnerů nějakým způsobem ohrožen či narušen, ať už jde o sexuální orientaci dětí, jejich celkové psychické zdraví či dopad zjištění, že jejich rodiče jsou homosexuálové (40).

Dále byla respondentům položena otázka, zda si myslí, že výchova homosexuálním párem ovlivňuje sexuální orientaci dítěte. Kladnou odpověď vybralo 9 respondentů (tj. 20,9 %) s heterosexuální orientací. Z respondentů s homosexuální orientací vybral kladnou odpověď (spíše ano) 1 respondent (tj. 2,3 %) s homosexuální orientací.

Gjuričová uvádí, že představa o tom, že rodičovskými postavami se mohou děti stát také osoby stejného pohlaví, vyvolává u části společnosti obavy. Argument o tom, že se dítě v této rodině učí homosexualitě, se však nepotvrzuje. Ohrožením pro dítě může být spíš homofobní postoj společnosti, který se mění jen pomalu (22).

Respondenti také odpovídali na otázku, zda by souhlasili s možností umělého oplodnění pro ženy s homosexuální orientací. Kladnou odpověď (spíše ano, rozhodně

ano) vybralo 23 respondentů (tj. 53,5 %) s heterosexuální orientací. Z respondentů s homosexuální orientací zvolilo kladnou odpověď 38 respondentů (tj. 88,4 %).

Pokud chce mít lesbický pár dítě, další možností, vedle adopce, je umělé oplodnění. V České republice je přístup k umělému oplodnění vyhrazen pouze heterosexuálním párům (7).

Poslední otázkou, která byla respondentům položena, byla otázka, zda si myslí, že by homosexuální páry měly žít v bezdětném partnerském svazku. Kladnou odpověď zvolilo 10 respondentů (tj. 23,3 %) s heterosexuální orientací. Z respondentů s homosexuální orientací vybrali tuto odpověď 3 respondenti (tj. 7 %) s homosexuální orientací.

Sokolová uvádí, že se dá bez nadsázky říci, že trend gay a lesbického rodičovství je na permanentním vzestupu, jak dokládají nejen (zejména zahraniční) odborné studie a výzkumy, ale především výpovědi a životní příběhy samotných gay a lesbických rodičů (42).

6. ZÁVĚR

Cílem práce bylo provést komparaci názorů skupiny osob s heterosexuální a homosexuální orientací na možné formy partnerského soužití a rodičovství osob s homosexuální orientací.

Tento cíl byl splněn a hypotéza byla také potvrzena. Záměrem této práce bylo také shrnutí poznatků o homosexualitě, o to jsem se pokusila v teoretické části.

Hypotéza zněla, že existují významné rozdíly v názorech skupiny osob s heterosexuální a homosexuální orientací na možné formy partnerského soužití a rodičovství osob s homosexuální orientací v závislosti na sexuální orientaci. Tato hypotéza byla potvrzena.

Výsledky diplomové práce mohou sloužit jako zpětná vazba pro Jihočeskou Lambdu, pro kterou by mohly být tyto výsledky velmi zajímavé. Výsledky by také mohly být využity pro další výzkumy a studie na podobné téma, mohly by být použity ve výuce.

Postoje české veřejnosti k lidem s homosexuální orientací vcelku pravidelně mapují české instituce, které se zabývají výzkumem veřejného mínění. Postoje se různí ke specifickým otázkám týkajících se tohoto tématu, zatímco v některých otázkách jsou názory české veřejnosti poměrně liberální, k jiným otázkám se česká společnost staví odmítavě.

V posledních desetiletích jsou ve světě realizovány desítky výzkumů, které se zabývají zkoumáním dětí, které jsou vychovávány rodiči stejného pohlaví. Také v České republice se do popředí dostává fenomén homosexuálního rodičovství, organizují se konference a toto téma dostává prostor i v médiích.

Lidé s homosexuální orientací a jejich potřeby nebo požadavky, které se týkají např. rodičovství, jsou konfrontováni se sociální realitou, na jejíž tvorbě se podílí především heterosexuální většina. Postoje české veřejnosti jsou klíčové pro postavení mužů a žen s homosexuální orientací.

V posledních letech se postavení lidí s homosexuální orientací v naší společnosti zlepšilo, zda je ale naše společnost připravená na homosexuální rodičovství, je zatím otázka, která bude ještě nějakou chvíli tématem odborných diskusí než praxí.

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. AARDWEG, G. J. M. Terapeutické aspekty. In LAUN, A. *Homosexualita z katolického pohledu*. 1 vyd. Olomouc, 2003. 334 s. ISBN 80-7266-138-8.
2. BADINTEROVÁ, E. *XY. O mužské identitě*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2005. 272 s. ISBN 80-7185-727-0.
3. BARRET, L., DUNBAR, R., LYCETT, J. *Evoluční psychologie člověka*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. 552 s. ISBN 978-80-7178-969-7.
4. BARŠOVÁ, A. Partnerské soužití gayů a lesbiček: kde jsme a kam směřujeme. In FORMÁNKOVÁ, L., RYTÍŘOVÁ, L. *ABC feminizmu*. Brno: Nesehnutí, 2004, s. 66-78.
5. BÁRTLOVÁ, S., HNILICOVÁ, H. *Vybrané metody a techniky výzkumu zjišťování spokojenosti pacientů*. 1. vyd. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví, 2000. 118 s. ISBN 80-7013-311-2.
6. BAŠTECKÁ, B., GOLDMAN, P. *Základy klinické psychologie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 440 s. ISBN 80-7178-550-4.
7. BEŇOVÁ, K., et al. *Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády ČR, 2007. ISBN 978-80-87041-33-8.
8. BRZEK, A. *Sexuologie pro právníky*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Nakladatelství Karolinum, 1999. 69 s. ISBN 80-7184-383-0.
9. BRZEK, A., PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví?* 1. vyd. Praha: Scientia Medica, 1992. 128 s. ISBN 80-85526-03-4.

10. CIPROVÁ, K. *Gay otcovství. Výraz aktivismu v českém kontextu?* Praha, 2008. 99 s. Diplomová práce na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze. Vedoucí diplomové práce: Věra Sokolová.
11. ČERVOVÁ, L. *SPSS Base 13.0 Příkazy a možnosti.* Praha: Centrum výuky SPSS. 238 s.
12. DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost.* 3.vyd. Praha: Karolinum, 2000. 374 s. ISBN 80-246-0139-7.
13. EMROVÁ, M. *Životní styl jedinců s homosexuální orientací.* České Budějovice, 2007. 73 s. Bakalářská práce na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Vedoucí bakalářské práce: Kateřina Šulerová.
14. FANEL, J. *Gay historie.* 1. vyd. Praha: Dauphin, 2000. 527 s. ISBN 80-7272-010-4.
15. FIFKOVÁ, H. *O sexu s Hankou.* 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1998. 120 s. ISBN 80-7169-673-0.
16. FIFKOVÁ, H., WEISS, P., PROCHÁZKA, I. *Transsexualita a jiné poruchy pohlavní identity.* 2. vyd. Praha: Grada publishing, 2008. 216 s. ISBN 978-80-247-1696-1.
17. GARČICOVÁ, A. *Adopce dítěte partnera v lesbických a gay párech jsou především ochranou dětí.* [online] Dostupné z: www.stejnarodina.cz/dokumenty/Tiskova_zprava_adopce_deti_v_LG_parech.pdf, 22. 7. 2008.
18. Gay a lesbická liga, *Zákon o registrovaném partnerství.* [online] Dostupné z: <http://www.partnerstvi.cz/rp-zakon-2006/>, 28. 6. 2008.

19. Gay a lesbická liga, *Registrované partnerství*. [online]
Dostupné z: <http://www.partnerstvi.cz/rp-uvod/>, 14. 6. 2006.
20. Gay a lesbická liga, *Registrované partnerství*. [online]
Dostupné z: <http://www.partnerstvi.cz/rp-manual/a.phtml>, 28. 10. 2006.
21. Gay iniciativa v České republice, *Registrované partnerství*. [online]
Dostupné z: <http://www.iniciativa.cz/www/index.php>, 31. 12. 2008.
22. GJURIČOVÁ, Š., KUBIČKA, J. *Rodinná terapie. Systematické a narativní přístupy*. 1. vyd. Praha: Grada publishing, 2003. 184 s. ISBN 80-247-0415-3.
23. GOMOLOVÁ, J. *Homosexualita jako sociální problém*. České Budějovice, 2004. 109 s. Diplomová práce na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Vedoucí diplomové práce: Martina Hrušková.
24. HAMER, D., COPELAND, P. *Geny a osobnost. Biologické základy psychiky člověka*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. 264 s. ISBN 80-7178-779-5.
25. HAVLÍK, S. *Partnerství ve světě*. [online]
Dostupné z <http://www.iniciativa.cz/www/index.php>, 31. 3. 2007.
26. HAVLÍK, S. *Registrované partnerství ve světě*. [online]
Dostupné z: <http://www.iniciativa.cz/www/index.php?page=clanek&id=374>.
27. JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Nakladatelství Karolinum, 2000. 218 s. ISBN 80-7184-954-5.
28. KRATOCHVÍL, S. *Manželská terapie*. 3. vyd. Praha: Portál, 2000. 264 s. ISBN 80-7178-332-3.

29. KOTIŠOVÁ, M., VAMPOLOVÁ, V. České lesby: daleko k hnutí, daleko k feminizmu. In HAŠKOVÁ, H., KŘÍŽKOVÁ, A., LINKOVÁ, M. *Mnohohlasem: vyjednávání ženských prostorů po roce 1989*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2006, s. 273.
30. KOZLOVÁ, L. *Výzkumné přístupy*. [online]
Dostupné z: http://www.eamos.cz/amos/ksb/externi/ksb_305/index.htm, 23. 10. 2008.
31. MATOUŠEK, O. *Dospívání chlapců v Čechách a na Moravě*. 1. vyd. Praha: Portál, 1997. 175 s. ISBN 80-7178-121-5.
32. NEDBÁLKOVÁ, K. *Alternativní rodinné modely aneb Rodiny lesbických matek a rodin gay otců*. [online] Dostupné z: http://www.partnerstvi.cz/rp-alternativni_rodiny/, 3. 11. 2005.
33. OAKLEYOVÁ, A. *Pohlaví, gender a společnost*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. 176 s. ISBN 80-7178-403-6.
34. PECHOVÁ, O. *Lidé s růžovým trojúhelníkem*. [online]
Dostupné z: <http://www.translide.cz/ruzovy-trojuhelnik>, 3. 2. 2005.
35. PONDĚLÍČEK, I. *Tři stupně odtajnění*. 1. vyd. Praha: Ivo Železný, 1996. 157 s. ISBN 80-237-2430-4.
36. PROCHÁZKA, I. *Coming out. Průvodce obdobím nejistoty, kdy kluci a holky hledají sami sebe*. Brno: STUD Brno, 2002. 36 s. ISBN 80-238-8850-1.
37. PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 4. vyd. Praha: Portál, 2003. 322 s. ISBN 80-7178-772-8.

38. ŘÍČAN, P. *Cesta životem. Vývojová psychologie*. 2. vyd. Praha: Portál, 2004. 390 s. ISBN 80-7367-124-7.
39. SCHMIERER, D. *Řešení existuje. Prevence homosexuality u dnešní mládeže*. 1. vyd. Modřice, 2003. 173 s. ISBN 80-86687-08-2.
40. SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 176 s. ISBN 80-7178-559-8.
41. SOKOLOVÁ, V. Representation of Gays and Lesbians in the Mainstream Visual Media. In KOUT, J., RUMPEL, A., STRACHOŇ, M. *Media image of lesbians and gays. Central European conference at the MEZIPATRA 2006 festival*. Brno: Stud, 2006. s. 39.
42. SOKOLOVÁ, V. *Otec, otec a dítě: Gay muži a rodičovství*. Sociologický časopis. Praha: 2009, č. 1, s. 115-145. ISSN 0038-0288.
43. SLOBODA, Z. *Homosexuální rodičovství jako prostor pro změnu*. Socioweb. Praha: 2008, č. 11, s. 14-15. ISSN 1214-1720.
44. ŠILEROVÁ, L. *Sexuální výchova. Jak a proč mluvit s dětmi o sexualitě*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2003. 104 s. ISBN 80-247-0291-6.
45. ŠKODOVÁ, M. *Češi o některých právech homosexuálních párů*. [online] Dostupné z: http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/100796s_ov80606.pdf, 6. 5. 2008.
46. TROJAN, S., et al. *Lékařská fyziologie*. Praha: Grada, 1994. 464 s. ISBN 80-7169-036-8.
47. VÁGNEROVÁ, M. *Základy psychologie*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Nakladatelství Karolinum, 2005. 356 s. ISBN 80-246-0841-3.

48. VODÁČKOVÁ, D., et al. *Krizová intervence*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. 544 s. ISBN 80-7178-696-9.
49. VOKURKA, M., HUGO, J., et al. *Velký lékařský slovník*. Praha: Maxdorf, 2002. 925 s. ISBN 80-85912-43-0.
50. VOKURKA, M., HUGO, J. et al. *Praktický slovník medicíny*. 7. rozš. vyd. Praha: Maxdorf, 2004. 490 s. ISBN 80-7345-009-7.
51. VYMĚTAL, J. *Lékařská psychologie*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. 400 s. ISBN 80-7178-740-X.
52. WEISS, P. *Sexuální deviace. Klasifikace, diagnostika a léčba*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. 360 s. ISBN 80-7178-634-9.
53. WEISS, P., ZVĚŘINA, J. *Sexuální chování v ČR - situace a trendy*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 160 s. ISBN 80-7178-558-X.
54. WILSON, E., O. *O lidské přirozenosti*. 1. vyd. Praha: NLN, 1993. 247 s. ISBN 80-7106-076-3.
55. ZVĚŘINA, J. *Lékařská sexuologie*. 1. vyd. Jinočany: H a H, 1992. 233 s. ISBN 80-85467-04-6.
56. ZVĚŘINA, J., BUDINSKÝ, V. *Vše o sexu*. 1. vyd. Praha: Ikar, 2004. 336 s. ISBN 80-249-0460-8.

8. KLÍČOVÁ SLOVA

Homosexualita

Gay

Lesba

Homosexuální chování

Homosexuální identifikace

Coming out

Registrované partnerství

Rodina

Rodičovství homosexuálních párů

9. PŘÍLOHY

Seznam příloh

Příloha č. 1   Dotazník

Příloha č. 2   Výstupy SPSS

Příloha č. 1: Dotazník

Dobrý den, jmenuji se Monika Emrová, jsem studentka Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Píši diplomovou práci na téma Rodiny homosexuálních partnerů a chtěla bych Vás poprosit o vyplnění tohoto dotazníku. Tento dotazník je anonymní a jeho výsledky budou použity pouze pro účely diplomové práce. Prosím, odpovězte na tyto otázky zakroužkováním hodící se odpovědi. Zakroužkujte, prosím, jednu odpověď, nebo rozepište svůj názor u otázek, které to vyžadují. Děkuji za Vaši ochotu.

1. Jste:

- a) heterosexuální žena
- b) heterosexuální muž
- c) homosexuální žena
- d) homosexuální muž
- e) bisexuální žena
- f) bisexuální muž

2. Uveďte, prosím, Váš věk:

.....

3. Zaškrtněte, prosím, do jaké věkové kategorie patříte:

- a) 18-20
- b) 21-30
- c) 31-40
- d) 41-50
- e) 51-60
- f) 61-70
- g) 71-80
- h) 81 a více

4. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) základní
- b) středoškolské bez maturity, vyučen
- c) středoškolské s maturitou
- d) vyšší odborné
- e) vysokoškolské

5. Máte vlastní děti?

- a) ano
- b) ne

6. Jste:

- a) svobodný(á)
- b) ženatý, vdaná
- c) zaregistrovaná/ý
- d) rozvedený, rozvedená
- e) vdova, vdovec

7. Máte osobní zkušenost s osobou, která je homosexuálně orientovaná?

- a) ano
- b) ne

8. Souhlasil(a) byste s možností oficiální adopce dětí homosexuálními páry?

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) rozhodně ne

9. Souhlasil(a) byste s možností oficiální pěstounské péče o děti homosexuálními páry?

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) rozhodně ne

10. Souhlasíte s přijetím zákona o registrovaném partnerství?

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) rozhodně ne

11. Souhlasil(a) byste s legalizací takové formy rodinného uspořádání osob s homosexuální orientací, která by byla z právního hlediska shodná s manželstvím?
- a) ano
  - b) rozhodně spíše ano
  - c) nevím
  - d) spíše ne
  - e) rozhodně ne
12. Myslíte si, že je naše společnost připravená na adopci dětí homosexuálními páry?
- a) rozhodně ano
  - b) spíše ano
  - c) nevím
  - d) spíše ne
  - e) rozhodně ne
13. Myslíte si, že se liší homosexuální rodiče od heterosexuálních rodičů ve schopnostech pečovat o děti?
- a) rozhodně ano
  - b) spíše ano
  - c) nevím
  - d) spíše ne
  - e) rozhodně ne
14. Souhlasil(a) byste s tím, aby homosexuální pár žádající o adopci či pěstounskou péči měl stejná práva jako heterosexuální pár?
- a) rozhodně ano
  - b) spíše ano
  - c) nevím
  - d) spíše ne
  - e) rozhodně ne
15. Myslíte si, že má vliv na psychický vývoj dětí výchova homosexuálním párem?
- a) rozhodně ano
  - b) spíše ano
  - c) nevím
  - d) spíše ne
  - e) rozhodně ne

16. Myslíte si, že ovlivňuje výchova homosexuálním párem sexuální orientaci dítěte?
- a) rozhodně ano
  - b) spíše ano
  - c) nevím
  - d) spíše ne
  - e) rozhodně ne
17. Souhlasil(a) byste s možností umělého oplodnění pro ženy s homosexuální orientací?
(Ženy s homosexuální orientací, které nesplňují kritéria pro oplodnění, tj. trvalý heterosexuální vztah.)
- a) rozhodně ano
  - b) spíše ano
  - c) nevím
  - d) spíše ne
  - e) rozhodně ne
18. Myslíte si, že by homosexuální páry měly žít v bezdětném partnerském svazku?
- a) rozhodně ano
  - b) spíše ano
  - c) nevím
  - d) spíše ne
  - e) rozhodně ne

Příloha č. 2: Výstupy SPSS

Tabulka č. 8 Souhlasil(a) byste s možností oficiální adopce dětí homosexuálními páry?

						Total
	rozhodně ano	spíše ano	nevím	spíše ne	rozhodně ne	
Osoby s heterosexuální orientací	5 11,6 %	12 27,9 %	13 30,2 %	11 25,6 %	2 4,7%	43 100%
Osoby s homosexuální orientací	26 60,5%	12 27,9%	4 9,3%	1 2,3%	0 0%	43 100%
Total	31 36%	24 27,9%	17 19,8%	12 14%	2 2,3%	86 100%

Zdroj: vlastní výzkum

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	24,379(a)	4	,000
Likelihood Ratio	27,540	4	,000
Linear-by-Linear Association	23,188	1	,000
N of Valid Cases	86		

a 2 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,00.

Tabulka č. 9: Souhlasil(a) byste s možností oficiální pěstounské péče o děti homosexuálními páry?

						Total
	rozhodně ano	spíše ano	nevím	spíše ne	rozhodně ne	
Osoby s heterosexuální orientací	6 14%	12 27,8%	11 25,6%	11 25,6%	3 7%	43 100%
Osoby s homosexuální orientací	26 60,5%	14 32,6%	2 4,6%	1 2,3%	0 0%	43 100%
Total	32 37,2%	26 30,2%	13 15,1%	12 14%	3 3,5%	86 100%

Zdroj: vlastní výzkum

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	41,524(a)	12	,000
Likelihood Ratio	42,247	12	,000
Linear-by-Linear Association	11,192	1	,001
N of Valid Cases	86		

a 12 cells (60,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,23.

Tabulka č. 10: Souhlasíte s přijetím zákona o registrovaném partnerství?

						Total
	rozhodně ano	spíše ano	nevím	spíše ne	rozhodně ne	
Osoby s heterosexuální orientací	15 34,9%	20 46,5%	3 7%	4 9,3%	1 2,3%	43 100%
Osoby s homosexuální orientací	35 81,4%	5 11,6%	2 4,7%	0 0%	1 2,3%	43 100%
Total	50 58,1%	25 29,1%	5 5,8%	4 4,7%	2 2,3%	86 100%

Zdroj: vlastní výzkum

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	21,200(a)	4	,000
Likelihood Ratio	23,612	4	,000
Linear-by-Linear Association	10,681	1	,001
N of Valid Cases	86		

a 6 cells (60,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,00.

Tabulka č. 11: Souhlasila byste s legalizací takové formy rodinného uspořádání osob s homosexuální orientací, která by byla z právního hlediska shodná s manželstvím?

						Total
	rozhodně ano	spíše ano	nevím	spíše ne	rozhodně ne	
Osoby s heterosexuální orientací	6 13,9%	15 34,9%	4 9,3%	15 34,9%	3 7%	43 100%
Osoby s homosexuální orientací	32 74,4%	7 16,3%	3 7%	1 2,3%	0 0%	43 100%
Total	38 44,2%	22 25,6%	7 8,1%	16 18,6%	3 3,5%	86 100%

Zdroj: vlastní výzkum

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	36,091(a)	4	,000
Likelihood Ratio	41,509	4	,000
Linear-by-Linear Association	30,024	1	,000
N of Valid Cases	86		

a 4 cells (40,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,50.

Tabulka č. 12: Myslíte si, že je naše společnost připravená na adopci dětí homosexuálními páry?

						Total
	rozhodně ano	spíše ano	nevím	spíše ne	rozhodně ne	
Osoby s heterosexuální orientací	0 0%	4 9,3%	7 16,3%	25 58,1%	7 16,3%	43 100%
Osoby s homosexuální orientací	2 4,7%	9 20,9%	6 14%	21 48,8%	5 11,6%	43 100%
Total	2 2,3%	13 15,1%	13 15,1%	46 53,5%	12 14%	86 100%

Zdroj: vlastní výzkum

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	4,681(a)	4	,322
Likelihood Ratio	5,506	4	,239
Linear-by-Linear Association	3,469	1	,063
N of Valid Cases	86		

a 2 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,00.

Tabulka č. 13: Myslíte si, že se liší homosexuální rodiče od heterosexuálních rodičů ve schopnosti pečovat o děti?

						Total
	rozhodně ano	spíše ano	nevím	spíše ne	rozhodně ne	
Osoby s heterosexuální orientací	6 14%	8 18,6%	8 18,6%	16 37,2%	5 11,6%	43 100%
Osoby s homosexuální orientací	3 7%	5 11,6%	1 2,3%	10 23,3%	24 55,8%	43 100%
Total	9 10,5%	13 15,1%	9 10,5%	26 30,2%	29 33,7%	86 100%

Zdroj: vlastní výzkum

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	20,970(a)	4	,000
Likelihood Ratio	22,853	4	,000
Linear-by-Linear Association	10,493	1	,001
N of Valid Cases	86		

a 4 cells (40,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,50.

Tabulka č. 14 Souhlasil(a) byste s tím, aby homosexuální pár žádající o adopci či pěstounskou péči měl stejná práva jako heterosexuální pár?

						Total
	rozhodně ano	spíše ano	nevím	spíše ne	rozhodně ne	
Osoby s heterosexuální orientací	8 18,6%	9 20,9%	8 18,6%	13 30,2%	5 11,7%	43 100%
Osoby s homosexuální orientací	35 81,4%	4 9,3%	3 7%	1 2,3%	0 0%	43 100%
Total	43 50%	13 15,1%	11 12,8%	14 16,3%	5 5,8%	86 100%

Zdroj: vlastní výzkum

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	36,435(a)	4	,000
Likelihood Ratio	41,759	4	,000
Linear-by-Linear Association	32,439	1	,000
N of Valid Cases	86		

a 2 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,50.

Tabulka č. 15 Myslíte si, že má vliv na psychický vývoj dětí výchova homosexuálním párem?

						Total
	rozhodně ano	spíše ano	nevím	spíše ne	rozhodně ne	
Osoby s heterosexuální orientací	6 14%	21 48,8%	6 14%	10 23,2%	0 0%	43 100%
Osoby s homosexuální orientací	3 7%	5 11,6%	5 11,6%	14 32,6%	16 37,2%	43 100%
Total	9 10,5%	26 30,2%	11 12,8%	24 27,9%	16 18,6%	86 100%

Zdroj: vlastní výzkum

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	27,604(a)	4	,000
Likelihood Ratio	34,548	4	,000
Linear-by-Linear Association	22,416	1	,000
N of Valid Cases	86		

a 2 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,50.

Tabulka č. 16: Myslíte si, že ovlivňuje výchova homosexuálním párem sexuální orientaci dítěte?

						Total
	rozhodně ano	spíše ano	nevím	spíše ne	rozhodně ne	
Osoby s heterosexuální orientací	1 2,3%	8 18,6%	12 27,9%	17 39,6%	5 11,6%	43 100%
Osoby s homosexuální orientací	0 0%	1 2,3%	1 2,3%	8 18,6%	33 76,8%	43 100%
Total	1 1,2%	9 10,5%	13 15,1%	25 29%	38 44,2%	86 100%

Zdroj: vlastní výzkum

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	39,624(a)	4	,000
Likelihood Ratio	44,955	4	,000
Linear-by-Linear Association	32,350	1	,000
N of Valid Cases	86		

a 4 cells (40,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,50.

Tabulka č. 17 Souhlasil(a) byste s možností umělého oplodnění pro ženy s homosexuální orientací? (Ženy s homosexuální orientací, které nesplňují kritéria pro oplodnění, tj. trvalý heterosexuální vztah.)

						Total
	rozhodně ano	spíše ano	nevím	spíše ne	rozhodně ne	
Osoby s heterosexuální orientací	9 20,9%	14 32,6%	10 23,3%	9 20,9%	1 2,3%	43 100%
Osoby s homosexuální orientací	30 69,8%	8 18,6%	5 11,6%	0 0%	0 0%	43 100%
Total	39 45,3%	22 25,6%	15 17,4%	9 10,5%	1 1,2%	86 100%

Zdroj: vlastní výzkum

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	24,611(a)	4	,000
Likelihood Ratio	29,149	4	,000
Linear-by-Linear Association	22,077	1	,000
N of Valid Cases	86		

a 4 cells (40,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,50.

Tabulka č. 18: Myslíte si, že by homosexuální páry měly žít v bezdětném partnerském svazku?

						Total
	rozhodně ano	spíše ano	nevím	spíše ne	rozhodně ne	
Osoby s heterosexuální orientací	2 4,7%	8 18,6%	13 30,2%	14 32,6%	6 13,9%	43 100%
Osoby s homosexuální orientací	1 2,3%	2 4,7%	4 9,3%	11 25,6%	25 58,1%	43 100%
Total	3 3,5%	10 11,6%	17 19,8%	25 29,1%	31 36%	86 100%

Zdroj: vlastní výzkum

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	20,703(a)	4	,000
Likelihood Ratio	22,085	4	,000
Linear-by-Linear Association	16,261	1	,000
N of Valid Cases	86		

a 2 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,50.